

# SVRHovitost PRIVREMENIH MJERA U TRGOVAČKIM SPOROVIMA

*Pregledni znanstveni rad*

UDK 347.952.6(497.5)  
347.999(497.5)

*Primljeno: 10. listopada 2016.*

Ivana Mandić\*

Vedrana Švedl Blažeka\*\*

---

*Autorice se u članku bave privremenim mjerama osiguranja u trgovačkim sporovima. Pozornost će prije svega biti posvećena povezanosti (ne)učestalost određivanja privremenih mjera od strane trgovačkih sudova s postojećim zakonskim uređenjem privremenih mjera te sa sudskom praksom. Dakle cilj je ovog rada ispitati ostvaruje li se postojećim zakonskim uređenjem privremenih mjera iz čl. 341., 344. i 346. Ovršnog zakona<sup>1</sup> (u daljnjem tekstu: OZ) svrha privremenih mjera osiguranja te koja je uloga sudske prakse. Radi dobivanja odgovora na navedena pitanja autorice su analizirale postojeću sudsku praksu, mišljenja praktičara (odvjetnika) i druge dostupne podatke.*

Ključne riječi: privremene mjere, privremene mjere – Ovršni zakon, privremene mjere – sudska praksa

---

## 1. UVOD

Današnje dugotrajno sudsko rješavanje trgovačkih sporova dovodi u pitanje svrhu privremenih mjera. Stoga su autorice odlučile fokusirati svoje istraživanje upravo na (ne)učestalost određivanja privremenih mjera u trgovačkim sporovima. Ovim radom autorice žele ispitati ostvaruje li se postojećim zakonskim uređenjem privremenih mjera iz OZ-a na adekvatan način svrha privremenih mjera osiguranja u trgovačkim sporovima. Također će se ispitati doprinos sudske prakse svrhovitosti privremenih mjera u trgovačkim sporovima. Autorice dakle ističu dva sporna pitanja. Prvo je pitanje je li postojeće zakonsko rješenje privremenih mjera iz OZ-a adekvatno za ostvarenje svrhe privremenih mjera u trgovačkim sporovima. Drugo je pitanje potiče li sudska praksa ostvarenje svrhe privremenih mjera u trgovačkim sporovima.

Prilikom provođenja istraživanja s ciljem davanja odgovora na postavljena pitanja korišteni su primarni i sekundarni izvori podataka. Primarni je izvor podataka *on-line* anketa, koja je obuhvatila stavove odvjetnika s područja cijele Republike Hrvatske, te anketa upućena pojedinim sucima Trgovačkog suda u Osijeku (u daljnjem tekstu: TS OS).

---

\* Ivana Mandić, dipl. iur., polaznica poslijediplomskog specijalističkog studija iz trgovačkog prava i prava društava na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu

\*\* Vedrana Švedl Blažeka, univ. spec. iur. trgovačkog prava i prava društava

<sup>1</sup> Ovršni zakon, NN 112/12, 25/13, 93/14, 73/17.

Sekundarni izvor podataka jest prije svega znanstvena i stručna literatura koja obuhvaća problematiku privremenih mjera (istražena putem *on-line* kataloga Pravnog fakulteta u Zagrebu i Pravnog fakulteta u Osijeku te putem raznih internetskih stranica), baza podataka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: VTS), baza podataka pravnog portala Ius Info, gdje smo pribavile dostupnu sudsku praksu u razdoblju od 1994. do 2013., te sudska praksa iz vlastitih izvora (vlastito obavljanje odvjetničke djelatnosti).

Obrađujući literaturu, uvidjele smo da problematika koju je cilj prezentirati ovim radom do sada nije obrađivana na ovaj način, pa je malobrojna postojeća literatura vrlo sličnog sadržaja poslužila za prezentaciju teorijske osnove bitne za razumijevanje privremenih mjera. Kroz istraživanje literature naišli smo na nekoliko hrvatskih autora<sup>2</sup> koji se bave problematikom privremenih mjera, no većina od tih autora toj temi pristupa na vrlo sličan način, dajući prikaz privremenih mjera kroz zakonsko uređenje, i pri tome rijetko ulaze u detaljnije analize pojedinih pojmova ili sl. Stoga su se autorice ovog članka pri prezentaciji teorijske osnove privremenih mjera bazirale na radovima jedinog hrvatskog autora koji je toj temi pristupio sveobuhvatno. Budući da se dakle radi o slabo istraženoj problematici, ovaj rad može poslužiti prije svega kao izvor informacija praktičarima koji se susreću s privremenim mjerama te im može dati smjernice vezane za ispunjenje uvjeta potrebnih za ishođenje privremene mjere i dr. Uz to rad može poslužiti u daljnjoj analizi privremenih mjera kao mjera osiguranja kroz znanstveni rad, pa čak i zakonodavstvo, gledano kroz jednu od postavljenih hipoteza, tj. da se postojećim zakonskim rješenjem ne ostvaruje svrha privremenih mjera.

U radu ćemo dati kratak teorijski pregled privremenih mjera s ciljem objašnjenja pojma, svrhe, vrsta i pretpostavaka određivanja privremenih mjera. Nadalje, prikazat ćemo komparativna zakonska rješenja slovenskog i njemačkog prava. Smatramo da je za odgovor na pitanje je li postojeće zakonsko rješenje privremenih mjera iz OZ-a adekvatno za ostvarenje svrhe privremenih mjera u trgovačkim sporovima najvažnije razmotriti zakonska rješenja poredbenog prava, tj. zadržati se na usporedbi upravo zakonskih odredaba poredbenog prava koje uređuju privremene mjere. Smatramo da je takav pristup koristan prilikom eventualnog prijedloga poboljšanja postojećeg zakonskog rješenja iz OZ-a. Prilikom prijevoda stranih zakona koristili smo pomoć izvornih govornika za slovenski jezik te profesora/sudskog tumača za njemački jezik. Kroz članak ćemo prikazati i metode istraživanja, a kraj rada posvetiti analizi rezultata istraživanja i prikazu zaključaka do kojih su autorice došle u pogledu postavljenih pitanja.

---

<sup>2</sup> Buljan, Vesna: „Privremene mjere u trgovačkim sporovima u svezi sa sudskom registrom“, Pravo i porezi, br. 2, veljača 1997., str. 28-31; Eraković, Andrija: „Prethodne i privremene mjere prema Ovršnom zakonu“, Zaštita vjerovnika, Zagreb, 2005, str. 295-328; Marić-Ivanović, Renata: „Privremene mjere“, Informator, 57 (2009), 5720-5722, str. 1-20; Ruždjak, Marijan: „Privremene mjere“, Novo ovršno i stečajno pravo, Zagreb, 1996, str. 141-157.

## 2. POJAM I SVRHA PRIVREMENIH MJERA

Privremene mjere možemo definirati kao sredstva kojima je cilj stvaranje uvjeta za buduće ostvarenje tražbina vjerovnika na temelju odluke koja će biti ili koja je već donesena o glavnom pitanju (u glavnom postupku).<sup>3</sup> U tom su smislu privremene mjere sredstva kojima bi se eliminirala ili umanjivala mogućnost sprječavanja ili otežanja budućeg ostvarenja tražbina vjerovnika.<sup>4</sup> Zadaća je privremenih mjera ostvarenje regulacijske funkcije brzog i privremenog uređenja odnosa između stranaka u sporu čija je bit u ovlaštenju suda da određene pravne odnose privremeno uredi prema svojoj slobodnoj ocjeni.<sup>5</sup>

Karakteristike privremenih mjera jesu sljedeće: a) sredstva su vremenski ograničenog osiguranja (u nekim slučajevima supsidijarnog karaktera) budućeg ostvarenja tražbine (konzervacijska funkcija<sup>6</sup>), b) sredstva su kojima se ostvaruje vremenski ograničeno, djelomično ili potpuno, namirenje tražbine prije njezina utvrđenja ovršnom ispravom (anticipativna funkcija<sup>7</sup>) i c) sredstva su provizornog uređenja odnosa među strankama do konačnog rješenja spora pravomoćnom ili ovršnom odlukom (regulacijska funkcija<sup>8</sup>), koja se u pravilu određuje ako se učini vjerojatnim postojanje tražbine te ako se učini vjerojatnim ili opasnost da bi bez takve mjere bilo onemogućeno ili znatno otežano ostvarenje tražbine, ili da je mjera potrebna da bi se spriječilo nasilje ili nastanak nenadoknadive štete koja prijete, ili da je iz drugih važnih razloga potrebno mjerom privremeno urediti sporni odnos među strankama.<sup>9</sup> Moguće je i da određena privremena mjera ima istodobno više karakteristika.<sup>10</sup>

Jedan od temeljnih postulata našeg prava osiguranja prema OZ-u jest da sredstva kojima se osigurava buduće zadovoljenje vjerovnika trebaju biti dovoljno efikasna da onemogućavaju neuspjeh ovrhe, ali s druge strane ne smiju biti toliko intenzivna da dovode do potpunog ostvarenja pretendiranog vjerovnikova prava.<sup>11</sup> Takav se oblik privremene

<sup>3</sup> Dika, Mihajlo: „Građansko ovršno pravo, Opće građansko ovršno pravo“, Narodne novine, 2007, str. 847.

<sup>4</sup> *Ibid.*

<sup>5</sup> Dika, *op. cit.*, bilj. 3, str. 847, 848.

<sup>6</sup> Npr. zabrana raspolaganja novčanim sredstvima po računima do visine duga ili zabrana otuđenja i/ili opterećenja nekretnine uz zabilježbu zabrane u zemljišnu knjigu (čl. 345. st. 1. OZ-a).

<sup>7</sup> Npr. ovlaštenje predlagatelju osiguranja da preko trećih osoba obavi određenu radnju radi uspostave prijašnjeg stanja i sl., povjeravanje dionica i/ili poslovnih udjela na upravu trećoj osobi (čl. 347. st. 1. OZ-a).

<sup>8</sup> Najbolji su primjer privremene mjere iz radnih odnosa, koje spominjemo primjera radi (npr. vraćanje na rad). Regulacijska će se zaštita sadržajno često podudarati s privremenim mjerama radi osiguranja novčanih i nenovčanih tražbina (Dika, *op. cit.*, bilj. 3, str. 892). Kod odabira regulacijskih mjera treba nastojati da one ne budu ireverzibilnoga učinka, jer u pravilu tek trebaju biti opravdane u odgovarajućem kognicijskom postupku (Dika, Mihajlo: „Privremene mjere radi osiguranja pravnih odnosa i pravnoga reda“, Pravo i porezi, br. 9, rujana 2000., str. 17).

<sup>9</sup> Dika, *op. cit.*, bilj. 3, str. 850.

<sup>10</sup> Npr. postavljanje privremene uprave trgovačkom društvu istodobno može imati i konzervacijski i regulacijski karakter, dok privremene mjere u radnim odnosima imaju anticipacijski i regulacijski karakter, jer se npr. privremenom mjerom radnik vraća na rad i isplaćuje mu se plaća za vrijeme trajanja sudskog spora.

<sup>11</sup> Dika, Mihajlo: „Privremene mjere prema Ovršnom zakonu - opće značajke“, Pravo i porezi, 8 (1999), 3, str. 8.

pravne zaštite, premda je ograničen vrstom tražbine koja se osigurava i uvjetima koji moraju biti ispunjeni, pokazuje u znatnoj mjeri autonoman u odnosu na meritorno suđenje.<sup>12</sup> Njegova je autonomija funkcionalna jer privremeno zamjenjuje meritornu odluku. Ona se očituje i s obzirom na pretpostavke i pravila o postupku – objektom utvrđenja postaje vjerojatnost prava umjesto samog prava. Privremene su mjere vremenski ograničenog trajanja, odnosno njihovo je trajanje uvjetovano pokretanjem i odgovarajućim ishodom glavnog postupka.

Privremene mjere primarno su uređene OZ-om, no u nekim sporovima iz nadležnosti trgovačkih sudova privremene mjere imaju određene specifičnosti u odnosu na uređenje OZ-om. Tako su za privremene mjere mjerodavni i propisi *lex specialis*, npr. Pomorski zakonik<sup>13</sup> (čl. 951.-956., privremene mjere zaustavljanja broda<sup>14</sup>), Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima<sup>15</sup> (čl. 185., privremene mjere zbog povrede prava<sup>16</sup>), Zakon o žigu<sup>17</sup> (čl. 79.b, privremene mjere zbog povrede žiga), Zakon o patentu<sup>18</sup> (čl. 95.j privremene mjere zbog povrede patenta), Zakon o obveznim i stvarnopravnim odnosima u zračnom prometu<sup>19</sup> (čl. 170.-173., privremena mjera zaustavljanja ili čuvanja zrakoplova) i Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja<sup>20</sup> (čl. 51.). No s obzirom na to da privremene mjere po navedenim propisima imaju svaka svoje specifičnosti, autorice neće ulaziti u pojedinačne analize.

### 3. PRIVREMENE MJERE PREMA OZ-U

Privremene su mjere u OZ-u regulirane člancima 340.-355. Za odlučivanje o prijedlogu za osiguranje privremenom mjerom mjesno je nadležan sud koji bi bio nadležan za odlučivanje o prijedlogu za ovrhu (čl. 340. st. 1. OZ-a). Jednako tako, za provedbu privremene mjere nadležan je sud koji bi bio nadležan za provedbu ovrhe (čl. 340. st. 2. OZ-a). Prijedlog za određivanje privremene mjere može se predložiti prije pokretanja i tijekom sudskog ili upravnog postupka te nakon završetka tih postupaka, sve dok ovrha ne bude provedena (čl. 341. st. 1. OZ-a). Sadržajno nema razlike u samom prijedlogu za osiguranje privremenom mjerom kada se ona predlaže prije i tijekom sudskog postupka.

Privremene se mjere u pravilu sastoje u naredbama (npr. „Nalaže se lučkoj kapetaniji da m/b Serine oduzme isprave, i to: upisni list, popis posade i brodske svjedodžbe, kao i

<sup>12</sup> Dika, *op. cit.*, bilj. 10, str. 9.

<sup>13</sup> Pomorski zakonik, NN 181/04, 76/07, 146/08, 61/11, 56/13, 26/15.

<sup>14</sup> Pogledati i Marin, Jasenko: „Privremene mjere zaustavljanja broda“, Monografije Pravnog fakulteta u Zagrebu, Pravni fakultet u Zagrebu, 2003.

<sup>15</sup> Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima, NN 167/03, 79/07, 125/11, 141/13, 127/14, 62/17.

<sup>16</sup> Pogledati i Blažević, Berislav: „Privremene mjere u autorskom pravu“, objavljeno na web-stranici: [hdap-alai.hr/wp-content/uploads/2014/09/Blazevic-privremene-mjere-u-autorskom-pravu.pdf](http://hdap-alai.hr/wp-content/uploads/2014/09/Blazevic-privremene-mjere-u-autorskom-pravu.pdf), s danom 20. 2. 2018.

<sup>17</sup> Zakon o žigu, NN 173/03, 54/05, 76/07, 30/09, 49/11.

<sup>18</sup> Zakon o patentu, NN 173/03, 87/05, 76/07, 30/09, 128/10, 49/11, 76/13.

<sup>19</sup> Zakon o obveznim i stvarnopravnim odnosima u zračnom prometu, NN 132/98, 63/08, 134/09, 94/13.

<sup>20</sup> Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja, NN 79/09, 80/13.

svjedodžbu o sposobnosti broda za plovidbu, odnosno druge isprave koje odgovaraju ovim hrvatskim ispravama<sup>21</sup>) i zabranama (npr. „Zabranjuje se otuđenje i opterećenje 2.578 dionica sa računa nematerijaliziranih vrijednosnih papira oznake 2786710“<sup>22</sup>), a mogu se pojaviti i u obliku dopuštenja. Njima se mogu normirati odnosi između stranaka, mogu imati karakter dispozicija kojima se izravno određuju mjere koje treba primijeniti radi osiguranja određene tražbine ili uspostave određenog pravnog stanja (npr. „Određuje se privremena mjera oduzimanjem stroja i povjeravanjem istoga na čuvanje predlagatelju osiguranja...“<sup>23</sup>).<sup>24</sup> Na prijedlog predlagatelja sud može odrediti više privremenih mjera (čl. 350. st. 1. OZ-a). U tom će slučaju sud odrediti onu privremenu mjeru koja je najprikladnija da bi se ostvarila svrha osiguranja, a ako su jednako prikladne, sud je dužan odrediti onu koja je najmanje tegobna za protivnika osiguranja (čl. 350. st. 2. OZ-a). Privremenom mjerom ne stječe se založno pravo (čl. 245. st. 2. OZ-a).

Osiguranje je dakle dopušteno svakom privremenom mjerom kojom se postiže svrha osiguranja, no ne i takvom privremenom mjerom čija bi provedba imala za posljedicu namirenje tražbine predlagatelja osiguranja za koju se traži osiguranje privremenom mjerom.<sup>25</sup> U presudi VTS-a broj: Pž-344/06 od 20. 2. 2006. navodi se kako privremena mjera ne može trajati neograničeno vrijeme jer bi njome predlagatelj osiguranja u potpunosti ostvario svoje potraživanje,<sup>26</sup> dok u presudi VSRH broj: Rev-1480/11 od 20. 7. 2011. stoji kako nije zapreka za određivanje privremene mjere to što ona sadržajno odgovara presudi kojom se predlagatelju osiguranja pruža pravna zaštita u parničnom postupku, jer je privremena mjera vremenski ograničenog trajanja, pa sud njome samo privremeno uređuje sporni odnos stranaka.<sup>27</sup> Prema odredbi čl. 347. st. 2. OZ-a, kada se radi o privremenim mjerama radi osiguranja nenovčane tražbine, ostavlja se mogućnost po određenim pretpostavkama predložiti i odrediti privremenu mjeru kojom će se privremeno urediti sporni odnos među strankama.<sup>28</sup>

### 3.1. Vrste privremenih mjera

Dvije su vrste privremenih mjera prema OZ-u. Postoje privremene mjere radi osiguranja novčane tražbine i privremene mjere radi osiguranja nenovčane tražbine. Kroz literaturu se uočava da je bilo spornih slučajeva oko tumačenja koja je tražbina novčana, a koja

<sup>21</sup> VTS: Pž-6477/08 od 16. 10. 2008. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.)

<sup>22</sup> VTS: Pž-6769/08 od 29. 10. 2008. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.)

<sup>23</sup> VTS: Pž-8062/08 od 29. 1. 2009. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.)

<sup>24</sup> Dika, *op. cit.*, bilj. 3, str. 855.

<sup>25</sup> Mihelčić, Gabrijela: „Komentar Ovršnog zakona: s opsežnom sudskom praksom i abecednim kazalom pojmova“, Organizator, Zagreb, 2015, str. 1026.

<sup>26</sup> Izvor: Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 25, str. 1010.

<sup>27</sup> Izvor: Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 25, str. 1045.

<sup>28</sup> Ako je to nužno radi sprječavanja nastanka nenadoknadive ili teško nadoknadive štete, nasilja, ili ako je iz drugih važnih razloga to potrebno radi osiguranja pravnog reda (čl. 347. st. 2. OZ-a), tako i u presudi VSRH, Rev-1480/11 od 20. 7. 2011. (izvor: Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 25, str. 1045.).

nenovčana.<sup>29</sup> Osnova razlika između novčane ili nenovčane tražbine jest to što je novčana tražbina pravo na naplatu određenog novčanog iznosa, a sve druge tražbine bile bi nenovčane.<sup>30</sup> Odredbama čl. 344. i 346. OZ-a propisan je sadržaj prijedloga za osiguranje privremenom mjerom za novčane i nenovčane tražbine. Tu se uočavaju određene razlike, koje ćemo prikazati u sljedećem poglavlju. Odredbama čl. 345. i čl. 347. OZ-a određene su neke vrste privremenih mjera za osiguranje novčanih i nenovčanih tražbina.

Radi osiguranja novčane tražbine privremenom mjerom može se odrediti svaka mjera kojom se postiže svrha osiguranja, primjerice: 1. oduzimanje i polaganje gotovoga novca, vrijednosnih papira i sl. u sud, odnosno kod javnoga bilježnika, 2. zabrana protivniku osiguranja otuđenja ili opterećenja svoje nekretnine<sup>31</sup> ili stvarnih prava koja su na nekretnini uknjižena u njegovu korist, uz zabilježbu te zabrane u zemljišnu knjigu, ili 3. nalog pravnoj osobi koja obavlja poslove platnoga prometa da protivniku osiguranja ili trećoj osobi, na temelju naloga protivnika osiguranja, uskrati s dužnikova računa isplatu novčanoga iznosa za koji je određena privremena mjera itd. (čl. 354. st. 1. OZ-a).

Radi osiguranja nenovčanih tražbina također se može odrediti svaka mjera kojom se postiže svrha takva osiguranja, primjerice: 1. zabrana otuđenja i opterećenja dionica, udjela ili poslovnoga udjela na koje je upravljena tražbina, uz zabilježbu zabrane u knjigu dionica, udjela ili poslovnih udjela; a po potrebi i u sudski upisnik; zabrana korištenja ili raspolaganja pravima po osnovi takvih dionica, udjela ili poslovnih udjela; povjeravanje dionica, udjela ili poslovnih udjela na upravu trećoj osobi; postavljanje privremene uprave društvu, 2. zabrana otuđenja i opterećenja nekretnine na koju je upravljena tražbina ili stvarnih prava upisanih na nekretnini na koja je upravljena tražbina, uz zabilježbu zabrane u zemljišnu knjigu; oduzimanje nekretnine i njezino povjeravanje na čuvanje i upravu predlagatelju osiguranja ili trećoj osobi, 3. ovlaštenje predlagatelju osiguranja da zadrži stvari protivnika osiguranja koje se kod njega nalaze i na koje se tražbina odnosi sve dok se parnica pravomoćno ne završi, 4. ovlaštenje predlagatelju osiguranja da sam ili preko treće osobe obavi određene radnje ili nabavi određene stvari, osobito radi uspostave prijašnjega stanja itd. (čl. 347. st. 1. OZ-a).

Dakle osiguranje privremenom mjerom moguće je nekom od privremenih mjera navedenih u čl. 345. st. 1. i čl. 347. st. 1. OZ-a, ali i svakom mjerom kojom se postiže svrha osiguranja.<sup>32</sup> Kroz sudsku praksu tako primjerice nije moguće privremenom mjerom oduzeti ovlast članu uprave da zastupa društvo,<sup>33</sup> potraživanje se ne može osigurati tako

---

<sup>29</sup> Dika, *op. cit.*, bilj. 3, str. 851. Radi se primjerice o slučajevima gdje se tražilo osiguranje zabranom naplate akceptnog naloga i zabranom naplate bjanko zadužnice (kasnija praksa zabranu naplate po bjanko zadužnici svrstava u privremene mjere osiguranja nenovčane tražbine).

<sup>30</sup> Dika, *op. cit.*, bilj. 3, str. 851, i Dika, *op. cit.*, bilj. 11, str. 10.

<sup>31</sup> VS: Gzz- 8/01 od 12. 12. 2001. (izvor: Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 24, str. 1033): „Učinak privremene mjere zabrane otuđenja i opterećenja nekretnine nije sprečavanje vlasnika nekretnine da njome raspoláže, već u tome što predlagatelju osiguranja omogućuje naplatu njegove ovršne tražbine na nekretnini unatoč tome što je ona nakon zabilježbe zakonom opterećena ili otuđena.“

<sup>32</sup> Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 25, str. 1026, tako i u presudi VTS-a: Pž-765/92 od 31. 3. 1992. (izvor: Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 25, str. 1016).

<sup>33</sup> VTS: Pž-1007/98 od 7. 4. 1998. (izvor: Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 25, str. 1011).

da se dužniku onemogućiti obavljanje djelatnosti koja je predmet njegova poslovanja,<sup>34</sup> privremenom mjerom ne bi se moglo tražiti povjeravanje dionica na upravu trećim osobama uz upis trećih osoba u knjigu dionica protivnika osiguranja i tvrdnju predlagatelja osiguranja da protivnik osiguranja loše posluje s imovinom dioničara,<sup>35</sup> nije opravdano ni izdavanje privremene mjere ako predlagatelj osiguranja ima ovršnu ispravu na temelju koje može tražiti ovrhu, a predložena mjera ne bi pridonijela većem stupnju ostvarenja tražbine od onoga koji se može ostvariti prijedlogom za ovrhu,<sup>36</sup> zatim nije osnovan prijedlog za određivanje privremene mjere radi osiguranja nenovčane tražbine predlagatelja osiguranja vlasnika pšenice protiv protivnika osiguranja skladištara koji se koristi svojim zakonskim založnim pravom i odbija bez plaćanja troškova skladištenja predati uskladištenu pšenicu<sup>37</sup> te nije privremenom mjerom moguće osigurati tražbinu koja je postavljena u obliku procesne *facultas alternativa*, kojom tužitelj izjavljuje da je umjesto određene nenovčane tražbine voljan primiti tuženikovu činidbu isplate novčanog iznosa.<sup>38</sup> Također, sud može iznimno privremenom mjerom zabraniti naplatu po zadužnici ako predlagatelj osiguranja učini vjerojatnom svoju nenovčanu tražbinu na vraćanje zadužnice ili zabranom naplate po zadužnici, pri čemu zahtjev može temeljiti na različitim osnovama: a) nedostaci koji se odnose na samu zadužnicu kao ispravu ili na pribavljanje zadužnice i b) vjerojatnost da tražbina u vezi s kojom je zadužnica izdana nije ni nastala ili da je u cijelosti prestala nakon obvezivanja zadužnikom.<sup>39</sup>

### 3.2. Sadržaj prijedloga za određivanje privremene mjere

Postupak osiguranja privremenom mjerom započinje podnošenjem prijedloga nadležnom sudu. Postupak osiguranja privremenom mjerom sastoji se od dvaju stadija: stadija određivanja osiguranja privremenom mjerom i stadija provedbe osiguranja.<sup>40</sup> Sadržaj prijedloga za osiguranje privremenom mjerom uređen je čl. 341. st. 2. OZ-a. U prijedlogu za određivanje privremene mjere predlagatelj mora istaknuti zahtjev u kojem će: točno označiti tražbinu čije se osiguranje traži, odrediti kakvu mjeru traži, vrijeme njezina trajanja, ako je potrebno, sredstva osiguranja kojima će se privremena mjera prisilno ostvariti, te predmet osiguranja, činjenice na kojima se temelji zahtjev, predložiti dokaze kojima se te činjenice potkrepljuju. Privremena mjera može se odrediti i radi osiguranja nedospjelih i uvjetnih tražbina (čl. 343. st. 1. OZ-a). Što se tiče budućih tražbina, u praksi se smatra da takve tražbine nije dopušteno osiguravati privremenom

<sup>34</sup> VTS: Pž-765/92 od 31. 3. 1992. (izvor: Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 25, str.1016).

<sup>35</sup> VS: Gzz-37/97 od 18. 12. 1997. (izvor: Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 25, str. 1048).

<sup>36</sup> VTS: Pž- 2273/06 od 12. 5. 2006. (izvor: Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 25, str. 1018).

<sup>37</sup> VTS: Pž-6281/02 od 4. 2. 2003. (izvor: Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 25, str. 1038).

<sup>38</sup> VTS: Pž-6569/06 od 14. 12. 2006. (izvor: Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 25, str. 1037).

<sup>39</sup> VTS: Pž-5549/06 od 28. 12. 2006. (izvor: Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 25, str. 1046) i Pž-2453/09 od 23. 4. 2009. (izvor: Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 25, str. 1036).

<sup>40</sup> Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 25, str. 1003.

mjerom neovisno o postojanju okolnosti temeljem kojih bi tražbina moguće nastala u budućnosti.<sup>41</sup>

Budući da se prijedlogom za osiguranje privremenom mjerom istodobno predlaže i provedba osiguranja, predlagatelj nije dužan posebno predlagati da se određeno osiguranje privremenom mjerom i provede.<sup>42</sup>

U pogledu trajanja privremene mjere treba napomenuti da se u duhu odredbe čl. 337. st. 2. u vezi s odredbom čl. 355. OZ-a osiguranje privremenom mjerom može odrediti za vrijeme najdulje petnaest dana nakon nastupanja uvjeta za ovrhu.<sup>43</sup>

U prijedlogu za određivanje privremene mjere radi osiguranja novčane tražbine predlagatelj osiguranja mora učiniti vjerojatnim postojanje tražbine i opasnost da će bez takve mjere protivnik osiguranja spriječiti ili znatno otežati naplatu tražbine time što će svoju imovinu otuđiti, prikriti ili na drugi način njome raspolagati (čl. 344. OZ-a). Opasnost se ne mora dokazivati ako predlagatelj učini vjerojatnim da bi predloženom mjerom protivnik osiguranja pretrpio samo neznatnu štetu.<sup>44</sup> Smatra se da opasnost postoji ako bi se tražbina imala pravo ostvariti u inozemstvu. U pravilu se dakle<sup>45</sup> za određivanje privremene mjere radi osiguranja novčane tražbine trebaju kumulativno ispuniti dvije osnovne pretpostavke, a to su: 1. vjerojatnost postojanja tražbine i 2. vjerojatnost opasnosti da će bez takve mjere protivnik osiguranja spriječiti ili znatno otežati naplatu tražbine time što će svoju imovinu otuđiti, prikriti ili na drugi način njome raspolagati.

U prijedlogu radi osiguranja nenovčane tražbine predlagatelj svoju tražbinu mora učiniti vjerojatnom te dokazati vjerojatnost opasnosti da bi bez takve mjere protivnik osiguranja spriječio ili znatno otežao ostvarenje tražbine, osobito time što bi promijenio postojeće stanje stvari, ili ako dokaže da bi mjera spriječila nasilje ili nastanak nenadoknadive štete koja prijeti (čl. 346. OZ-a). Dakle za određivanje privremene mjere radi osiguranja nenovčane tražbine potrebno je da se kumulativno ispuni pretpostavka vjerojatnosti postojanja tražbine s jednom od alternativno određenih pretpostavaka, a to su ili vjerojatnost opasnosti da bi bez takve mjere protivnik osiguranja spriječio ili znatno otežao ostvarenje tražbine, osobito time što bi promijenio postojeće stanje stvari, ili vjerojatnost da bi mjera spriječila nasilje ili nastanak nenadoknadive štete koja prijeti (čl. 346. st. 1. OZ-a).

---

<sup>41</sup> Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 25, str. 1007.

<sup>42</sup> Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 25, str. 1008.

<sup>43</sup> VTS: PŽ-344/06 od 20. 2. 2006. (izvor: Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 25, str. 1010): „Privremena mjera ne može trajati neograničeno vrijeme, jer bi njome predlagatelj osiguranja u potpunosti ostvario svoje potraživanje.“

<sup>44</sup> „Smatra se da je ovom zahtjevu (neznatna šteta) udovoljeno npr. kod osiguranja privremenom mjerom zabranom otuđenja i opterećenja pokretnine bez oduzimanja pokretnine iz posjeda protivnika osiguranja.“ Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 25, str. 1021.

<sup>45</sup> Osim kada se radi o presumiranoj opasnosti (čl. 344. st. 2. i 3. OZ-a) ili ako su ispunjeni uvjeti za davanje jamčevine umjesto privremene mjere (čl. 348. OZ-a) ili davanje jamčevine kao uvjet određivanja privremene mjere (čl. 349. OZ-a).



Potrebno je uzeti u obzir i pravne učinke koji se namjeravaju ostvariti osiguranjem privremenom mjerom i ostvaruju li se ti učinci već samom dostavom rješenja o osiguranju (čl. 347. st. 3. OZ-a).<sup>46</sup> Tako je npr. važno, upisuje li se privremena mjera u javne evidencije/registre, da rješenje o osiguranju sadrži odgovarajući nalog za upis upravljen na predmet osiguranja.<sup>47</sup> Kada za ostvarenje pravnih učinaka osiguranja privremenom mjerom nije dovoljno samo dostaviti rješenje kojim je određeno, nego je osiguranje potrebno prisilno ostvariti, rješenjem o određivanju privremene mjere treba odrediti i sredstva i predmet kojima će se izrečena kondemncija prisilno ostvariti.<sup>48</sup>

### 3. 2. 1. Što znači vjerojatnost iz čl. 344. st. 1. i čl. 346. st. 1. OZ-a?

Smatramo potrebnim odrediti pojam vjerojatnosti iz čl. 344. st. 1. i čl. 346. st. 1. OZ-a. U hrvatskoj doktrini zastupa se stav da je vjerojatnost uvjerenje da ima više argumenata u prilog postojanju ili nepostojanju neke činjenice nego onih koji govore protiv njezina postojanja ili nepostojanja.<sup>49</sup>

Ranije je navedeno kako se prijedlog za određivanje privremene mjere može predložiti prije pokretanja i tijekom sudskog ili upravnog postupka te nakon završetka tih postupaka, sve dok ovrha ne bude provedena. S time u vezi vjerojatnost postojanja tražbine iz čl. 344. st. 1. i čl. 346. st. 1. OZ-a može se utvrđivati na razne načine, prema okolnostima svakog pojedinog slučaja (npr. postojanjem ugovora između stranaka, pisane izjave svjedoka, pisane dokumentacije, postojanje vlastite mjenice itd.). Za utvrđenje vjerojatnosti mogla bi poslužiti sva dokazna sredstva dopuštena u hrvatskom građanskom procesnom pravu.<sup>50</sup>

Prema čl. 344. st. 1. OZ-a dakle kod privremenih mjera radi osiguranja novčane tražbine govori se o opasnosti da će bez takve mjere protivnik osiguranja spriječiti ili znatno otežati naplatu tražbine time što će svoju imovinu otuđiti, prikriti ili na drugi način njome raspolagati. Prema čl. 346. st. 1. OZ-a kod privremenih mjera radi osiguranja nenovčane tražbine iz čl. 346. st. 1. OZ-a riječ je o opasnosti da bi bez takve mjere protivnik osiguranja spriječio ili znatno otežao ostvarenje tražbine, osobito time što bi promijenio postojeće stanje stvari. Predlagatelj osiguranja koji bi trebao učiniti vjerojatnom postojanje opasnosti iz čl. 344. st. 1. i čl. 346. st. 1. OZ-a trebao bi zapravo učiniti vjerojatnim: da je protivnik osiguranja poduzeo ili da bi mogao poduzeti neku ugrožavajuću radnju, zatim uzročnu vezu između te radnje protivnika osiguranja posljedice, koja bi se sastojala u sprečavanju ili znatnom otežanju ostvarenja njegove tražbine, osobito time što bi promijenio postojeće stanje stvari, te da bi se predloženom

<sup>46</sup> Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 25, str. 1015.

<sup>47</sup> *Ibid.*

<sup>48</sup> *Ibid.*

<sup>49</sup> Dika, Mihajlo: „Privremene mjere radi osiguranja nenovčanih tražbina“, *Pravo i porezi*, 8 (1999), 9, str. 10.

<sup>50</sup> Dika, *op. cit.*, bilj. 49, str. 10-11.

privremenom mjerom nastupanje te posljedice moglo otkloniti.<sup>51</sup> Privremena mjera ne bi bila dopuštena kada bi predlagatelj svoj pravnozaštitni cilj mogao ostvariti efikasnijim pravnim sredstvom, npr. ovrhom<sup>52</sup> ili upisom zabrane otuđenja ili opterećenja.<sup>53</sup>

Prema teoriji razlikuju se subjektivni i objektivni element opasnosti, o kojima ovisi određivanje privremene mjere. Opasnost o kojoj ovisi određivanje privremene mjere u teoriji se kvalificira kao subjektivna opasnost, no ne traži se da to ponašanje protivnika osiguranja bude poduzeto radi predlagatelja osiguranja, pa bi subjektivan odnos (namjera, nepažnja) protivnika osiguranja prema štetnoj posljedici bio irelevantan.<sup>54</sup> Bitno je dakle da je protivnik osiguranja izvor opasnosti, a ne njegov subjektivni stav prema ugrožavajućoj radnji i pravnoj posljedici.<sup>55</sup>

Opasnost od nasilja i nastupanja nenadoknadive štete bila bi objektivna opasnost (npr. nepovoljno imovinsko stanje, opasnost od stečaja itd.), što znači da ne bi trebalo učiniti vjerojatnim da je dužnik svojim ponašanjem prouzročio nasilje, odnosno nastupanje nenadoknadive štete.<sup>56</sup> Autorice iz tog teorijskog prikaza izvode zaključak da, iako teorija nije napravila detaljniju razliku u pojmovima subjektivne i objektivne opasnosti, možemo zaključiti da je osnovni razlikovni element izvor opasnosti, a u duhu odredaba čl. 344. st. 1. i čl. 346. st. 1. OZ-a. Dakle kod određivanja pojma subjektivne opasnosti bitno je da je upravo protivnik osiguranja izvor opasnosti, neovisno o njegovu subjektivnom stavu prema toj radnji i njezinoj posljedici. Objektivna bi opasnost bila, u duhu čl. 346. st. 1. OZ-a i iznesene teorije, ona kod koje izvor opasnosti nije u osobi protivnika osiguranja, pa stoga ne bi trebalo učiniti vjerojatnim da je dužnik svojim ponašanjem prouzročio nasilje, odnosno nastupanje nenadoknadive štete.

S druge strane na uzorku od 76 sudskih odluka u njih 17 izričito se obrazlaže drugačiji stav glede shvaćanja subjektivne opasnosti. Ispitujući poimanje subjektivne opasnosti kroz 17 sudskih odluka, nailazimo na samo jednu sudsku odluku koja uzima u obzir teorijsko shvaćanje pojma subjektivne opasnosti, prema kojemu je dovoljno da je protivnik osiguranja izvor opasnosti, a da ne postoji subjektivni odnos u obliku namjere ili nepažnje. Kroz sudsku praksu dominantno je stajalište sudova da se pod pojmom subjektivne opasnosti smatraju konkretne radnje subjektivne prirode s ciljem skrivanja i otuđenja imovine, koje moraju biti svjesno poduzete radi ugrožavanja namirenja predlagatelja.<sup>57</sup> Traži se čak i namjera protivnika osiguranja da namjerno spriječi naplatu

<sup>51</sup> Dika, *op. cit.*, bilj. 49, str. 11.

<sup>52</sup> VTS: Pž-2273/06 od 12. 5. 2006. (izvor: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: Izbor odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: 12, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Tiskara Znanje, 2006, str. 308), VTS: Pž-6337/05 od 3. 11. 2005. (izvor: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: Izbor odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: 11, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Tiskara Znanje, 2006, str. 213).

<sup>53</sup> Dika, *op. cit.*, bilj. 49, str. 11.

<sup>54</sup> Dika, *op. cit.*, bilj. 3, str. 868.

<sup>55</sup> *Ibid.*

<sup>56</sup> Dika, *op. cit.*, bilj. 3, str. 877.

<sup>57</sup> VTS: Pž-8231/08 od 6. 3. 2009., Pž-6055/08 od 23. 9. 2008., Pž-7854/07 od 1. 7. 2008., Pž-1377/08 od 28. 7. 2008., Pž-6885/08 od 23. 12. 2008., Pž-7076/08 od 6. 2. 2009., Pž-5907/08 od 21. 10. 2008., Pž-

predlagateljeva potraživanja.<sup>58</sup> Također radnje moraju za posljedicu imati stvarno ugrožavanje naplate tražbine predlagatelja osiguranja.<sup>59</sup> Pojam objektivne opasnosti analizom sudske prakse nije dvojben.<sup>60</sup> Na tragu takva stava trgovačkih sudova moramo spomenuti još jedno teorijsko poimanje subjektivne opasnosti. Naime navodi se kako je subjektivna opasnost ona koja proizlazi iz određenog ponašanja protivnika osiguranja, te se citira sudska praksa istovjetna prethodno opisanoj.<sup>61</sup>

Prema tom teorijskom shvaćanju zaključuje se kako je predlagateljima prilično teško učiniti vjerojatnim tako shvaćenu subjektivnu opasnost.<sup>62</sup> Ključna je stvar to da sve što protivnik osiguranja čini najčešće ulazi u radnje koje on redovito poduzima u okviru svoje djelatnosti, što predlagatelja osiguranja dovodi u nepovoljniji položaj.<sup>63</sup> Čini nam se logičnim da protivnik osiguranja koji posluje na način da se njegova imovina samo povećava obavljanjem djelatnosti uopće neće imati štetne posljedice određivanjem privremene mjere.

Smatramo da je opisani stav sudske prakse uvelike pridonio nastanku ključnih problema na koje se upozorava u ovom članku. Iz sudske prakse vidljiv je stav Trgovačkih sudova i Visokog trgovačkog suda, kod kojeg se inzistira upravo na subjektivnom stavu i odnosu protivnika osiguranja prema radnji i štetnoj posljedici. Prema postojećoj zakonskoj formulaciji OZ-a (čl. 344. st. 1. i čl. 346. st. 1.) ne može se izvesti zaključak da se subjektivan element opasnosti sastoji u subjektivnom stavu protivnika osiguranja prema radnji i štetnoj posljedici.

---

1748/08 od 20. 11. 2008. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.) i VTS: Pž-767/2007. (izvor: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: Izbor odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: 14, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Tiskara Znanje, 2006, str. 368), te Pž-6714/06 od 15. 2. 2007. (izvor: Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 25, str. 1023).

<sup>58</sup> VTS: Pž-4753/08 od 9. 9. 2008., Pž-2273/06 od 12. 5. 2006., Pž-8062/08 od 29. 1. 2009. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.), VTS, Pž-1158/94 od 19. 4. 1994. (izvor: internetske stranice VTS-a [www.vts.hr](http://www.vts.hr) s danom 25. 8. 2015.), VTS: Pž-767/07 od 13. 4. 2007. (izvor: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: Izbor odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: 14, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Tiskara Znanje, 2006, str. 368).

<sup>59</sup> VTS: Pž-4904/08 od 4. 9. 2008., Pž-7129/05 od 7. 1. 2009., Pž-1630/08 od 19. 11. 2008. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.).

<sup>60</sup> VTS: Pž-4371/2008 od 26. 6. 2008. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.). Prema navedenoj presudi za određivanje privremene mjere bila bi dostatna tzv. objektivna opasnost, npr. nepovoljno imovinsko stanje, mogućnost da drugi vjerovnici zatraže ovrhu, opasnost od nelikvidnosti i dr. Pod pojmom subjektivne opasnosti smatra se da je protivnik osiguranja izvor ugroze.

VTS: Pž-767/2007. (izvor: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: Izbor odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: 14, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Tiskara Znanje, 2006, str. 368). U navedenoj se presudi navodi kako sud o nužnosti mjere odlučuje vodeći računa o objektivnim okolnostima koje mogu dovesti do osujećenja naplate tražbine te dodatno o takvu ponašanju dužnika koje je usmjereno na osujećenje tražbine.

<sup>61</sup> Eraković, *op. cit.*, bilj. 2, str. 23.

<sup>62</sup> Eraković, *op. cit.*, bilj. 2, str. 24.

<sup>63</sup> *Ibid.*

### 3.3. Odluke suda povodom prijedloga za određivanje privremene mjere

Prijedlogom za određivanje privremene mjere predloženu privremenu mjeru sud može rješenjem (čl. 342. st. 1. OZ-a) u cijelosti ili djelomično prihvatiti, odbiti ili odbaciti. Izraz „može se odrediti“ iz čl. 344. st. 1. i čl. 346. st. 1. OZ-a ne bi se smio tumačiti u smislu da bi o slobodnoj dispoziciji suda ovisilo hoće li ili ne odrediti privremenu mjeru, već bi je sud bio dužan odrediti ako bi iz okolnosti slučaja proizlazilo da su za to ispunjene pretpostavke i da bi okolnosti konkretnog slučaja to opravdavale.<sup>64</sup> Rješenje o osiguranju privremenom mjerom, jednako kako i rješenje o ovrsi, treba biti komplementarno prijedlogu za osiguranje privremenom mjerom.<sup>65</sup> To znači da nije dopušteno odrediti što drugo do onog što je predlagatelj osiguranja tražio te se traži da rješenje o osiguranju sadržava sve što u smislu čl. 341. OZ-a treba sadržavati prijedlog za osiguranje.<sup>66</sup> U rješenju o određivanju privremene mjere sud će, ako je to potrebno s obzirom na vrstu mjere i svrhu osiguranja koja se njome treba postići, odrediti na prijedlog predlagatelja osiguranja i sredstva kojima će se ona prisilno ostvariti te predmet osiguranja, uz odgovarajuću primjenu pravila OZ-a o određivanju sredstva i predmeta ovrha u rješenju o ovrsi (čl. 342. st. 1. OZ-a). Prigodom odlučivanja o tome hoće li odrediti privremenu mjeru sud bi trebao voditi računa o interesima stranaka, o njihovu međusobnom odnosu, o tome hoće li radi zaštite tražbine vjerovnika ugroziti opravdane interese druge strane te opravdava li vjerojatna ugroženost interesa jedne strane ugrožavanje interesa druge strane.<sup>67</sup> Iz odredbe čl. 345. st. 1. i čl. 347. st. 1. OZ-a proizlazi da se radi osiguranja novčanih, odnosno nenovčanih tražbina može odrediti svaka mjera kojom se postiže svrha osiguranja te se navodi što se time osobito smatra (npr. zabrana otuđenja ili opterećenja pokretnina, oduzimanje i polaganje gotovoga novca, zabrana otuđenja ili opterećenje nekretnine itd. radi osiguranja novčane tražbine, te npr. zabrana otuđenja ili opterećenja pokretnina, zabrana otuđenja ili opterećenja prava na koja je upravljena tražbina, zabrana dužniku protivnika osiguranja da protivniku osiguranja preda stvari itd. radi osiguranja nenovčane tražbine). Smatramo bitnim naglasiti i da rješenje o određivanju privremene mjere mora biti obrazloženo (čl. 342. st. 5. OZ-a).

Iz raspoložive sudske prakse autorice ne mogu uvijek utvrditi povodom kakvih se zahtjeva postavljaju prijedlozi za određivanje privremenih mjera, jer raspoložemo samo odlukama po privremenoj mjeri iz kojih to nije uvijek razvidno. No prema dostupnoj praksi većinom se radi o prijedlozima za određivanje privremene mjere povodom kondemnatornih zahtjeva.

---

<sup>64</sup> Dika, *op. cit.*, bilj. 3, str. 862.

<sup>65</sup> Mihelčić, *op. cit.*, bilj. 25, str. 1014.

<sup>66</sup> *Ibid.*

<sup>67</sup> Dika, *op. cit.*, bilj. 3, str. 862.

### 3.3.1. O uvjetima za određivanje privremenih mjera kroz sudsku praksu

U ovom odjeljku autorice će prikazati mišljenja sudova, u prvom redu VTS-a, povodom prijedloga za određivanje privremene mjere. Stajališta iznesena u tim odlukama prenijeti ćemo onako kako su navedena u konkretnim odlukama.

Prema jednom stajalištu sudske prakse svrha privremene mjere jest postići konzerviranje postojećih stanja glede protivnikova vlasništva na predmetu osiguranja kako bi predlagatelj u slučaju uspjeha u sporu mogao svoju tražbinu u ovršnom postupku naplatiti unovčenjem predmeta osiguranja.<sup>68</sup>

S druge strane, stav je sudske prakse da sud neće odrediti privremenu mjeru ako ta mjera nije proporcionalna zaštićenom interesu vjerovnika, npr. neće se ograničiti pravo vlasništva na nekretnini (npr. onemogućiti prodaja nekretnine) radi osiguranja tražbine predlagatelja iako za protivnika osiguranja nema štete.<sup>69</sup> Privremena mjera neće biti određena ni ako nije učinjena vjerojatnost nužnosti takve mjere s obzirom na objektivne okolnostima glede ponašanja dužnika.<sup>70</sup>

Sudovi neće usvajati prijedloge za određivanjem privremene mjere ako se traži npr. promjena podataka u sudskom registru,<sup>71</sup> ako protivnik osiguranja nije vlasnik sredstva osiguranja, npr. motornog vozila, broda ili nekretnine,<sup>72</sup> mjere koje konzumiraju tužbeni zahtjev (npr. vraćanje zaplijenjenog iznosa predlagatelju osiguranja),<sup>73</sup> ako protivnik osiguranja ima na raspolaganju i druga zakonska sredstva zaštite (npr. zahtjev za ukidanje klauzule pravomoćnosti),<sup>74</sup> ako je tražbina osigurana po zakonu (npr. pravom

---

<sup>68</sup> VTS: Pž-5297/08 od 13. 8. 2008. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.) i VTS, Pž-767/2007 (izvor: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: Izbor odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: 14, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Tiskara Znanje, 2006, str. 368).

<sup>69</sup> VTS: Pž-5297/08 od 13. 8. 2008. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.). Prema navedenoj presudi privremena mjera zabrane otuđenja i opterećenja nekretnine po svojoj je prirodi zadiranje u Ustavom zajamčena vlasnička prava, koja u sebi uključuju i pravo raspolaganja. Stoga će sud takvu mjeru odrediti samo ako nađe da je mjera nužna i da je proporcionalna pravom zaštićenom interesu predlagatelja. Ako vjerovniku stoje na raspolaganju druga sredstva osiguranja koja u dovoljnoj mjeri osiguravaju njegovu tražbinu, nema mjesta određivanju takve mjere.

<sup>70</sup> VTS: Pž-767/2007 (izvor: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: Izbor odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: 14, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Tiskara Znanje, 2006, str. 368).

<sup>71</sup> VTS: Pž-128/02 od 9. 4. 2002. i VTS: Pž-6415/03 od 23. 6. 2003. (izvor: internetske stranice VTS-a [www.vts.hr](http://www.vts.hr) s danom 25. 8. 2015.).

<sup>72</sup> VTS: Pž-454/94 od 22. 2. 1994., Pž-199/94 od 1. 2. 1994. (izvor: internetske stranice VTS-a [www.vts.hr](http://www.vts.hr) s danom 25. 8. 2015.).

<sup>73</sup> VTS: Pž-6708/08 od 17. 11. 2008. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.).

<sup>74</sup> VTS: Pž-4904/2008 od 4. 9. 2008. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.).

zadržanja),<sup>75</sup> ako je presudom odbijen tužbeni zahtjev,<sup>76</sup> ako je tražbina utvrđena pravomoćnom presudom<sup>77</sup> i dr.

Kao primjer dokazane opasnosti iz čl. 344. st. 1. i čl. 346. st. 1. OZ-a kroz sudsku praksu ističe se određivanje zadužnice člana uprave u svoju korist (sklapanje ugovora sa samim sobom),<sup>78</sup> prodaja nekretnine koja je otuđena nakon prijedloga za osiguranje između povezanih društava<sup>79</sup> i sl. Suprotno tome, neće se smatrati da je opasnost dokazana ako se radi o bezgotovinskom plaćanju (kompenzacija, cesija),<sup>80</sup> financijskim problemima kao problemima objektivne, a ne subjektivne naravi,<sup>81</sup> statusnim promjenama kod protivnika osiguranja,<sup>82</sup> učestalim blokadama računa i nedostatkom sredstava na računu protivnika osiguranja,<sup>83</sup> zatim nedostatku dokaza o raspolaganju nekretninom kao jedinom imovinom protivnika osiguranja,<sup>84</sup> novinskim člancima o radnjama protivnika osiguranja,<sup>85</sup> prodaji stambenih jedinica ako je to predmet poslovanja protivnika osiguranja,<sup>86</sup> oduzimanju opreme koju koristi u poslovanju,<sup>87</sup> poslovanju preko računa druge pravne osobe,<sup>88</sup> nuđenju jahte u *charter* ako je to djelatnost protivnika

<sup>75</sup> VTS: Pž-3182/02 od 24. 9. 2002. (izvor: internetske stranice VTS-a [www.vts.hr](http://www.vts.hr) s danom 25. 8. 2015.).

<sup>76</sup> VTS: Pž-7401/2008 od 19. 1. 2009. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.). Prvostupanjski je sud na temelju izvedenih dokaza odbio tužbeni zahtjev za isplatu zakupnine u vezi s kojima je podnesen prijedlog za osiguranje.

<sup>77</sup> VTS: 6337/05 od 3. 11. 2005. (izvor: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: Izbor odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: 11, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Tiskara Znanje, 2006, str. 213).

<sup>78</sup> VTS: Pž-311/2006 od 17. 2. 2006. (izvor: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: Izbor odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: 11, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Tiskara Znanje, 2006, str. 220). Zadužnica je izdana protivniku osiguranja kao osiguranje isplate iznosa iz ugovora o zajmu. Punomoć za zastupanje predlagatelja osiguranja pri zaključenju takva ugovora s protivnikom osiguranja odvjetniku je potpisao protivnik osiguranja, ujedno i direktor predlagatelja osiguranja. Predmetnom zadužnicom protivnik osiguranja, kao član uprave predlagatelja osiguranja, dao je izjavu o zapljeni računa predlagatelja osiguranja u svoju korist.

<sup>79</sup> VTS, Pž-6000/08 od 23. 9. 2008. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.).

<sup>80</sup> VTS: Pž-6055/08 od 23. 9. 2008. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.).

<sup>81</sup> VTS: Pž-5907/08 od 21. 10. 2008., Pž-4898/05 od 27. 8. 2008., VTS: Pž-6055/08 od 23. 9. 2008., Pž-4898/05 od 27. 8. 2008. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.).

<sup>82</sup> VTS: Pž-1473/94 od 28. 2. 1995. (izvor: internetske stranice VTS-a [www.vts.hr](http://www.vts.hr) s danom 25. 8. 2015.).

<sup>83</sup> VTS: Pž-7727/08 od 16. 1. 2009. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.).

<sup>84</sup> VTS: Pž-5832/08 od 15. 9. 2008. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.).

<sup>85</sup> VTS: Pž-8231/08 od 6. 3. 2009. i Pž-7076/2008 od 6. 2. 2009. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.) i VTS: Pž-6390/05 od 31. 10. 2005. (izvor: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: Izbor odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: 11, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Tiskara Znanje, 2006, str. 218).

<sup>86</sup> VTS: Pž-4371/08 od 27. 6. 2008. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.) i VTS: Pž-767/07 od 13. 4. 2007. (izvor: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: Izbor odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: 14, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Tiskara Znanje, 2006, str. 368).

<sup>87</sup> VTS: Pž-8062/2008 od 29. 1. 2009. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.): „Oduzimanje tiskarskog stroja (iako je isti u vlasništvu predlagatelja osiguranja) moglo bi protivniku osiguranja uzrokovati štetu jer bi bilo dovedeno u pitanje obavljanje tiskarske djelatnosti protivnika osiguranja.“

<sup>88</sup> VTS: Pž-3675/08 od 20. 6. 2008. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.).

osiguranja,<sup>89</sup> propuštanju uknjižbe prava vlasništva u zemljišnim knjigama temeljem kupoprodajnog ugovora ako je prijavljen porez (nije prikrivanje imovine)<sup>90</sup> itd.

Primjer dokazane tražbine prema postojećoj sudskoj praksi jest npr. postojanje vlastite mjenice protivnika osiguranja,<sup>91</sup> postojanje ugovora (npr. ugovor o nagodbi,<sup>92</sup> ugovor o cesiji, ugovor o priznanju duga<sup>93</sup>), prestanak članstva u zadruzi – obveza isplate udjela,<sup>94</sup> tražbina iz teretnice<sup>95</sup> i sl. S druge strane sudska je praksa stava da tražbina nije učinjena vjerojatnom u slučaju postojanja zahtjeva za naknadom štete,<sup>96</sup> spora zbog istupanja člana iz društva,<sup>97</sup> nemogućnosti isplate dividende zbog financijskih problema<sup>98</sup> i sl. Nedosljednost sudske prakse uočena je primjerice kod tumačenja vjerojatnosti postojanja tražbine predlagatelja osiguranja kada se radi o (ne)ovjerenim okončanim i privremenim situacijama. Presudom VTS-a broj: Pž-1748/08 od 20. 11. 2008.<sup>99</sup> konstatirano je kako neovjerene privremene i okončane situacije predstavljaju dokaz vjerojatnosti tražbine predlagatelja protiv protivnika osiguranja. No s druge strane VTS u odluci broj: P-6885/08 od 23. 12. 2008.<sup>100</sup> zauzima stajalište da je pogrešno stajalište prvostupanjskog suda kako su ovjerene privremene i okončane situacije osnova iz koje bi neupitno proizlazila tuženikova obveza isplate iznosa iz tih situacija.

<sup>89</sup> VTS: Pž-2273/06 od 12. 5. 2006. (izvor: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: Izbor odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: 12, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Tiskara Znanje, 2006, str. 308).

<sup>90</sup> VTS: Pž-1840/2009 od 9. 4. 2009. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.): „Nema radnji prikrivanja imovine propuštanjem podnošenja prijedloga za uknjižbu prava vlasništva, jer postoji obveza prijave poreza na promet nekretnine iz koje činjenice ne proizlazi prikrivanje imovine, već naprotiv transparentnost.“

<sup>91</sup> VTS: Pž-2534/06 od 21. 9. 2006. (izvor: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: Izbor odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: 12, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Tiskara Znanje, 2006, str. 310). Stranke su u ovom slučaju zaključile Sporazum iz kojeg proizlazi postojanje založnog prava radi osiguranja tražbine.

<sup>92</sup> VTS: Pž-6055/2008 od 23. 9. 2008. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.) i VTS: Pž-2534/06 od 21. 9. 2006. (izvor: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: Izbor odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: 12, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Tiskara Znanje, 2006, str. 310). Protivnik osiguranja izdao je vlastitu mjenicu temeljem koje je sud utvrdio vjerojatnost postojanja tražbine predlagatelja osiguranja.

<sup>93</sup> VTS: Pž-4898/2005 od 27. 8. 2008. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.).

<sup>94</sup> VTS: Pž-542/09 od 11. 2. 2000. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.): „Prestankom članstva u zadruzi dokazana je vjerojatnost postojanja tražbine na isplatu udjela, no u konkretnom slučaju nije učinjena vjerojatnom opasnost da predlagatelji osiguranjem neće moći naplatiti svoju tražbinu.“

<sup>95</sup> VTS: Pž-6477/08 od 16. 10. 2008. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.).

<sup>96</sup> VTS: Pž-1185/07 od 3. 10. 2008. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.).

<sup>97</sup> VTS: Pž-4898/05 od 27. 8. 2008. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.).

<sup>98</sup> VTS: Pž-5039/05 od 7. 10. 2008. (izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.).

<sup>99</sup> Izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.

<sup>100</sup> Izvor: Ius Info s danom 21. 8. 2015.

### 3.3.2. Dopuštenost privremenih mjera kod deklaratornih i konstitutivnih zahtjeva kroz sudsku praksu

U pravnoj teoriji nailazimo na stajalište da je povodom deklaratornih tužbi moguće u nekim slučajevima odrediti privremene mjere kojima se osiguravaju druga prava, a ne ona čije se utvrđenje traži, a takve privremene mjere bile bi regulacijskog karaktera.<sup>101</sup>

Jednako tako, u pravnoj teoriji nailazimo na stajalište da bi povodom konstitutivnih parnica bilo moguće tražiti privremene mjere regulacijsko-konstitutivnog karaktera.<sup>102</sup>

Na uzorku od 75 sudskih odluka u samo 5 % sudskih odluka pojavio se problem dopuštenosti privremenih mjera kod deklaratornih i konstitutivnih zahtjeva. Tu se primjerice radi o deklaratornim zahtjevima za utvrđenjem raskida ugovora,<sup>103</sup> utvrđenju ništetnosti akceptnog naloga<sup>104</sup> i utvrđenju da je osoba razriješena funkcije direktora društva,<sup>105</sup> dok je jedini primjer konstitutivnog zahtjeva raskid ugovora.<sup>106</sup>

Sudska praksa zauzima stajalište kako se isticanjem deklaratornog zahtjeva ne ističe ni novčana ni nenovčana tražbina, dakle nema tražbine koju bi trebalo osigurati. Uz to mora se raditi o tražbini koja je podobna da se u ovršnom postupku provede sukladno

---

<sup>101</sup> Dika, *op. cit.*, bilj. 3, str. 854.

Primjeri privremenih mjera regulacijskog karaktera jesu npr.: a) ako se u sudskom sporu traži utvrđenje statusa člana javnog trgovačkog društva u pogledu spornog pitanja nastavlja li se društvo s nasljednicima, može se predložiti privremena mjera kojom će predlagatelj biti ovlašten obavljati radnje na koje bi bio ovlašten kao član društva, ili b) ako je pokrenuta parnica radi utvrđenja ništetnosti odluke skupštine društva s ograničenom odgovornošću, može se predložiti određivanje privremene mjere kojom će se tražiti da se zaustavi ili odgodi primjena odluke čije se utvrđenje ništetnosti traži, što proizlazi iz odredbe čl. 363.b Zakona o trgovačkim društvima NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15 kao *lex specialis*, odnosno odgovarajućom primjenom odredbe čl. 299. st. 2. OZ-a (Dika, *op. cit.*, bilj. 3, str. 854 i Eraković, *op. cit.*, bilj. 2, str. 21).

U teoriji je razmotrena mogućnost određivanja privremene mjere radi osiguranja nenovčane tražbine postavljanjem privremene uprave društvu te se zaključno izlaže da ne bi trebalo biti zakonske zapreke da se takva privremena mjera odredi, no da bi prilikom odlučivanja sudovi trebali biti oprezni i suzdržani s obzirom na osjetljivost problema i moguće štetne posljedice (Dika, Mihajlo: „Postavljanje privremene uprave trgovačkom društvu kao privremena mjera osiguranja“, *Pravo u gospodarstvu*, 42 (2003), 4, str. 161). Autorice ovdje neće ulaziti u dublju analizu dopuštenosti takve privremene mjere.

<sup>102</sup> Primjer privremene mjere regulacijsko-konstitutivnog karaktera jest npr. kad predlagatelj osiguranja, ako se tužbom pobija odluka o izboru članova nadzornog odbora koji je imenovao novu upravu, traži određivanje privremene mjere kojom bi se odredila zabrana poduzimanja radnji tih izabranih članova nadzornog odbora i postavljanje privremene uprave društvu (Dika, *op. cit.*, bilj. 3, str. 855).

<sup>103</sup> VTS: Pž-454/94 od 22. 2. 1994. (izvor: internetske stranice VTS-a [www.vts.hr](http://www.vts.hr) s danom 25. 8. 2015.).

<sup>104</sup> VTS: Pž-345/94 od 22. 2. 1994. (izvor: internetske stranice VTS-a [www.vts.hr](http://www.vts.hr) s danom 25. 8. 2015.). Kod određivanja privremene mjere s akceptnim nalogom sporna je stvar osigurava li se novčana ili nenovčana tražbina. Praksa je pokazala da predlagatelji osiguranja često prijedlog za osiguranje postavljaju kao da se radi o novčanoj tražbini, iako izdavatelj akceptnog naloga može prema onome koji ga je izdao imati samo nenovčanu tražbinu – zahtjev da mu se preda akceptni nalog ili da se protivniku osiguranja zabrani naplata po akceptnim nalogima (tako i Eraković, *op. cit.*, bilj. 2, str. 22).

<sup>105</sup> VTS: Pž-2777/95 od 19. 9. 1995. (izvor: internetske stranice VTS-a [www.vts.hr](http://www.vts.hr) s danom 25. 8. 2015.).

<sup>106</sup> VTS: Pž-4360/03 od 6. 6. 2006. (izvor: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: Izbor odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: 12, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Tiskara Znanje, 2006, str. 305).



pravilima koja vrijede u ovršnom postupku. Deklaratorne odluke prema tome ne obvezuju na činidbu, pa nema izvršenja.<sup>107</sup>

Što se tiče konstitutivnih zahtjeva, također se ističe da takav zahtjev nije moguće ostvariti u ovršnom postupku, tj. nije moguće tražiti izvršenje.<sup>108</sup>

Takva uporišta sudske prakse oko dopuštenosti privremenih mjera kod deklaratornih i konstitutivnih zahtjeva više nisu aktualna, sukladno odredbi čl. 346. st. 1. OZ-a.<sup>109</sup> Uz to treba naglasiti da nenadoknativa ili teško nadoknativa šteta i nasilje mogu prijetiti i u slučajevima kada predlagatelj osiguranja ne ističe kondemnatorni zahtjev, nego zahtijeva deklaratornu ili konstitutivnu zaštitu.<sup>110</sup>

Detaljnija razmatranja oko pitanja određivanja privremenih mjera kod deklaratornih i konstitutivnih zahtjeva uslijed svoje opsežnosti mogu biti predmetom posebnog istraživanja, stoga se autorice neće detaljnije upuštati u tu problematiku, ali nakon početne analize bliže smo teorijskom stajalištu, pa je u određenim okolnostima moguće predložiti određivanje privremene mjere kod deklaratornih i konstitutivnih zahtjeva.

## 4. PRIVREMENE MJERE PREMA SLOVENSKOM I NJEMAČKOM ZAKONU

### 4.1. Privremene mjere prema slovenskom zakonu

Privremene mjere u slovenskom pravu uređene su u *Zakonu o izvršbi in zavarovanju*<sup>111</sup> (u daljnjem tekstu: ZIZ). U slučaju kada nije određen parnični ili kakav drugi sudski postupak za odlučivanje o prijedlogu za određivanje privremene mjere nadležan je sud koji bi bio nadležan odlučivati o prijedlogu za ovrhu (čl. 266. ZIZ-a), što je rješenje jednako rješenju iz odredbe čl. 258. OZ-a. Ako je određen parnični ili drugi sudski postupak, za odlučivanje o prijedlogu za određivanje privremene mjere nadležan je sud pred kojim se vodi taj postupak.

Privremenu mjeru moguće je odrediti, sukladno odredbi čl. 267. ZIZ-a, prije pokretanja sudskog postupka, tijekom postupka te po okončanju postupka sve dok nije provedena ovrha, što je istovjetno odredbi čl. 340. st. 1. OZ-a. Na prijedlog predlagatelja osiguranja

<sup>107</sup> VTS: Pž-4360/03 od 6. 6. 2006. (izvor: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: Izbor odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: 12, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Tiskara Znanje, 2006, str. 305), VTS: Pž-345/94 od 22. 2. 1994. i Pž-2777/95 od 19. 9. 1995. (izvor: Internet stranica VTS-a [www.vts.hr](http://www.vts.hr) s danom 25. 8. 2015.).

<sup>108</sup> VTS: Pž-454/94 od 22. 2. 1994. (izvor: internetske stranice VTS-a [www.vts.hr](http://www.vts.hr) s danom 25. 8. 2015.).

<sup>109</sup> Eraković, *op. cit.*, bilj. 2, str. 21.

<sup>110</sup> *Ibid.*

<sup>111</sup> *Zakon o izvršbi in zavarovanju*, Uradni list Republike Slovenije, br. 3/07 – uradno prečišćeno besedilo, 93/07, 37/08-ZST-1, 45/08-Zarbit, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13-odl. US, 45/14-odl. US, 53/14, 58/14-odl. US, 54/15 in 76/15-odl. US.

sud može odrediti više privremenih mjera ako je to potrebno (čl. 276. ZIZ-a). Privremenom mjerom ne stječe se založno pravo na predmetu osiguranja (čl. 271. ZIZ-a).

Slovenski ZIZ, za razliku od čl. 341. st. 2. OZ-a, ne uređuje sadržaj prijedloga za određivanje privremene mjere. Privremena mjera nije dopuštena ako su ispunjeni uvjeti za određivanje prethodne mjere kojom se može postići ista svrha osiguranja, što odgovara uređenju iz čl. 343. st. 2. OZ-a. Prema čl. 270. i 272. ZIZ-a vrste privremenih mjera jesu: a) privremene mjere za osiguranje novčane tražbine i b) privremene mjere za osiguranje nenovčane tražbine.

Člankom 270. ZIZ-a uređeni su uvjeti za određivanje privremene mjere radi osiguranja novčane tražbine, pa će sud odrediti privremenu mjeru za osiguranje novčane tražbine ako: a) predlagatelj osiguranja (vjerovnik) dokaže vjerojatnost da tražbina postoji ili da će mu tražbina protiv protivnika osiguranja (dužnika) nastati i b) predlagatelj osiguranja (vjerovnik) učini vjerojatnim postojanje opasnosti da će zbog dužnikova otuđenja, skrivanja ili kakva drugog raspolaganja imovinom naplata njegove tražbine biti otežana ili onemogućena.

Predlagatelj osiguranja nije dužan dokazivati postojanje opasnosti ako učini vjerojatnim da bi dužnik predloženom privremenom mjerom pretrpio samo neznatnu štetu. Smatra se da opasnost postoji ako bi se tražbina imala ostvariti u inozemstvu, osim ako se radi o državama članicama Europske unije (čl. 270. st. 4. ZIZ-a).

Radi osiguranja novčanih tražbina može se odrediti svaka mjera kojom se postiže svrha takva osiguranja (čl. 271. ZIZ-a), primjerice: 1. zabrana dužniku da raspolaže pokretninama ili ih čuva te upis te zabrane u registar iz čl. 81. st. 3. ZIZ-a ako se takav registar vodi, 2. zabrana da dužnik raspolaže ili optereti svoju imovinu ili stvarnim pravima koja su uknjižena na nekretninama u njegovu korist, sa zabilježbom zabrane u zemljišnim knjigama, 3. nalog organizaciji za obavljanje platnog prometa da mora dužniku ili komu drugome po dužnikovu nalogu uskratiti plaćanje novčanoga iznosa s računa dužnika za koji je određena privremena mjera itd.

Radi osiguranja nenovčanih tražbina može se odrediti svaka mjera kojom se postiže svrha takva osiguranja (čl. 273. ZIZ-a), primjerice: 1. zabrana otuđenja i opterećenja pokretnina na koje je usmjerena tražbina, zabrana čuvanja tih stvari i upis zabrane u registar ako se vodi, 2. zabrana otuđenja ili opterećenja nekretnina na koje je usmjerena tražbina te zabilježba te zabrane u zemljišnim knjigama, 3. zabrana dužnikovu dužniku da dužniku preda stvari na koje je usmjerena tražbina itd.

Uvjeti za određivanje privremene mjere za osiguranje nenovčane tražbine, prema odredbi čl. 272. st. 1. ZIZ-a, jesu da vjerovnik učini vjerojatnim postojanje tražbine ili da će mu tražbina prema dužniku nastati i vjerovnik mora učiniti vjerojatnim jednu od sljedećih pretpostavaka: opasnost da će ispunjenje tražbine biti onemogućeno ili otežano, da je privremena mjera potrebna radi sprečavanja uporabe sile ili nastanka teško

nadoknadle štete, da dužnik određivanjem privremene mjere neće trpjeti veću štetu od one koju bi trpio predlagatelj osiguranja u slučaju da privremena mjera ne bi bila određena.

Uočljive su manje razlike u odnosu na čl. 346. st. 1. OZ-a, koji ne traži da vjerovnik mora dokazati da dužnik određivanjem privremene mjere neće trpjeti veću štetu od one koju bi trpio predlagatelj osiguranja u slučaju da privremena mjera ne bi bila određena.

Glede vremena na koje se određuje privremena mjera mjerodavan je čl. 277. ZIZ-a, koji je istovjetan odredbi čl. 351. OZ-a. Tako će u odluci kojom određuje privremenu mjeru sud odlučiti i o njezinu trajanju.

Vidljivo je da su rješenja slovenskog zakonodavstva u pogledu privremenih mjera vrlo slična rješenjima iz hrvatskog zakonodavstva.

#### 4.2. Privremene mjere prema njemačkom zakonu

Privremene mjere u njemačkom pravu uređene su njemačkim ZPP-om (*Zivilprozesordnung*, § 916.-945.,<sup>112</sup> u daljnjem tekstu: ZPO), odnosno uređene su Zakonikom o građanskom postupku. U njemačkom pravu ZPO poznaje dvije vrste privremenih mjera: „*Arrest*“ kao pravni institut radi osiguranja novčanih tražbina i onih tražbina koje se mogu pretvoriti u novčane tražbine (§ 916.-935. ZPO-a) i „*einstweilige Verfügung*“ (§ 934.-945.b ZPO-a) kao privremena mjera, odnosno pravni institut radi osiguranja nenovčanih tražbina. Obje vrste privremenih mjera prema njemačkom ZPO-u mogu se odrediti prije ili u tijeku parnice između stranaka.

Razlikuje se „*Arrest*“ na stvarima (*dinglicher Arrest*) od tzv. osobnog „*Arresta*“ (*persönlicher Arrest*). Najčešći oblik *Arresta* jest onaj na stvarima radi provedbe ovrhe na pokretnoj ili nepokretnoj imovini zbog neke novčane tražbine ili zbog neke tražbine koja može prijeći u novčanu tražbinu (§ 916. ZPO-a). Takva vrsta privremene mjere provodi se pljenidbom pokretnina ili potraživanja (§ 931. ZPO-a) ili upisom hipoteke na nekretninama (§ 932. ZPO-a, *Arresthypothek*). Osobni *Arrest* jest mjera koja također služi osiguranju novčane tražbine kada je potrebno osigurati provedbu ovrhe na imovini dužnika, npr. ako protivnik osiguranja izbjegava dati prokaznu izjavu o svojoj imovini ili postoji bojazan da će otuđiti imovinu. U tim slučajevima moguće je određivanje prisilnog oduzimanja slobode, dakle zatvora, ili na neki drugi način ograničiti slobodu protivniku osiguranja. Procesna pretpostavka za određivanje *Arresta* kao privremene mjere radi osiguranja novčane tražbine jest, kao i u hrvatskom pravu, opasnost da će bez određivanja odgovarajuće mjere biti onemogućena ili bitno otežana provedba ovrhe (§ 917. st. 1. ZPO-a). Opasnost se pretpostavlja ako se presuda ima izvršiti u inozemstvu, a ne postoji zajamčena uzajamnost. Takvo rješenje njemačkog ZPO-a slično je našem čl.

<sup>112</sup> *Bundesgesetzblatt*, BGBl I, 2005, str. 3202, posljednja izmjena BGBl I, 2016, str. 2591; *Zivilprozesordnung*, Nr. 44/2001, 1206/2001, 2201/2013, 804/2004, 861/2007, 1393/2007, 33/2016.

344. st. 3. OZ-a u dijelu u kojem se pretpostavlja opasnost ako se tražbina ima ostvariti u inozemstvu, ali različito u dijelu dodatnog uvjeta „da ne postoji zajamčena uzajamnost“ koju naš OZ ne traži kao dodatni uvjet pretpostavljene opasnosti. Predlagatelj mora učiniti vjerojatnim tražbinu i opasnost da će bez predložene mjere ovrha biti onemogućena ili znatno otežana (§ 920. st. 2. ZPO-a). Protiv rješenja kojim je određen *Arrest* dopušten je prigovor (§ 924. ZPO-a, „*Widerspruch*“). Podnositelj prigovora može iznijeti razloge za ukidanje mjere. U tom slučaju održava se usmena rasprava, a o pravovaljanosti izdane mjere odlučuje se konačnom presudom (§ 925. ZPO-a). Ako parnica o glavnoj stvari još nije pokrenuta, tj. ako je *Arrest* izdan prije pokretanja parnice, protivnik može zatražiti od suda da predlagatelju zada rok u kojem mora podnijeti tužbu. Ako tužbu ne podnese u zadanom roku, privremena se mjera ukida. U navedenome je i bitna razlika u odnosu na hrvatsko pravo, odnosno Ovršni zakon. Naime prema OZ-u sud uvijek mora odrediti rok u kojem predlagatelj mora podnijeti tužbu radi opravdanja privremene mjere ako je ona izdana prije okretanja parnice, dok prema njemačkom ZPO-u privremena mjera ostaje na snazi trajno, sve dok se ne ukine, bilo povodom prigovora koji podnese protivnik osiguranja bilo povodom presude ako je predlagatelj osiguranja podnio tužbu. Pri tome držimo bitnim naglasiti da ne postoji rok za ulaganje prigovora protivnika osiguranja. Posebnost u odnosu na naše zakonodavstvo jest u tome što sud može prema slobodnoj ocjeni odrediti privremenu mjeru koja je podobna za postizanje svrhe privremene mjere. Tako može zabraniti određene radnje, otuđenje ili opterećenje neke nekretnine, iseljenje stambenog poslovnog prostora ili privremeno urediti neki odnos koji je predmet spora ako je to nužno radi izbjegavanja znatne štete ili sprječavanja prijeteće upotrebe sile. U odnosu na naše zakonodavno rješenje posebnost njemačkog prava očituje se i u § 923. ZPO-a, a sastoji se u tome da sud može odrediti privremenu mjeru *Arrest* i ako predlagatelj nije učinio vjerojatnim postojanje potraživanja i razlog (opasnost), ako predlagatelj takve mjere da osiguranje za štetu koja bi protivniku mogla nastati zbog takve mjere.

Sud može zatražiti da predlagatelj osiguranja preda iznos osiguranja od štete protivniku osiguranja čak i kada predlagatelj učini vjerojatnim svoje potraživanje i opasnost ako Sud to smatra opravdanim. U odluci o određivanju privremenih mjera prema njemačkom pravu sud određuje novčani iznos koji protivnik osiguranja može deponirati i time zaustaviti ovrhu privremene mjere i zatražiti njezino ukidanje (§ 923. ZPO-a).

Ako je *Arrest* određen prije pokretanja parnice, protivnik može zatražiti od suda da predlagatelju zada rok u kojem tužba u glavnoj stvari mora biti pokrenuta (§ 924. st. 2. ZPO-a). Takvu parnicu može pokrenuti kao tužitelj predlagatelj osiguranja, ali i protivnik osiguranja koji je podnio sudu zahtjev da predlagatelju osiguranja zada rok u kojem predlagatelj osiguranja kao tužitelj mora podnijeti tužbu (§ 924. st. 3. ZPO-a). Ako predlagatelj, odnosno tužitelj, ne podnese u tako zadanom roku tužbu, privremena se mjera ukida. Dakle za razliku od hrvatskog prava privremena mjera ostaje na snazi trajno, sve dok se ne ukine, ako je predlagatelj podnio tužbu. Takva privremena mjera u njemačkom se pravu može ukinuti i povodom prigovora koji podnosi protivnik

osiguranja, pri čemu je bitno istaknuti da takav prigovor nema rok za svoje podnošenje, kako smo već i naveli, za razliku od hrvatskog prava (§ 925. ZPO-a).

Na određivanje *Einstweilige Verfügung*, pravnog instituta u obliku privremene mjere radi osiguranja nenovčanih tražbina, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe koje se odnose na određivanje privremene mjere radi osiguranja novčane tražbine, odnosno *Arresta*, ako u odredbama § 396.-495. ZPO-a nije određeno drugačije. *Einstweilige Verfügung* izdaje se radi osiguranja nenovčanih tražbina kada u pogledu predmeta spora postoji opasnost da bi se promjenom postojećeg stanja moglo omogućiti ili znatno otežati ostvarenje nekog prava stranke (§ 359. ZPO-a). Sud prema slobodnoj ocjeni određuje privremenu mjeru koja je podobna za postizanje svrhe mjere. Tako se mogu zabraniti određene radnje (npr. otuđenje ili opterećenje neke nekretnine, ispražnjenje stambenog prostora) ili privremeno urediti neki odnos, koji je predmet spora, ako je to nužno radi izbjegavanja znatne štete ili sprječavanja prijeteće upotrebe sile.

Prigovor protiv rješenja o privremenoj mjeri, odnosno zahtjev za otvaranje postupka o glavnoj stvari, može se postaviti u bilo koje doba. To znači da protivnik osiguranja prema kojem je izdana privremena mjera nije vezan ni za kakav rok. U tom smislu predlagatelj osiguranja koji je ishodio privremenu mjeru mora u svako doba računati s tim da bi protivnik osiguranja mogao pobijati privremenu mjeru i tražiti njezino ukidanje zbog primjerice neosnovanosti ili promijenjenih okolnosti. Ako predlagatelj osiguranja želi dobiti pravomoćnu odluku, mora podnijeti tužbu ili se potruditi da dobije tzv. „završno pismo“, o kojem će više riječi biti dolje u tekstu. Ako protivnik osiguranja nije zainteresiran za daljnji postupak o glavnoj stvari, takav postupak može izazvati daljnje nepotrebne troškove. U takvim slučajevima u njemačkoj je praksi stvoren institut „*Abschlusschreiben*“.<sup>113</sup> Osnovna svrha „*Abschlusschreiben*“ jest izbjegavanje parnice glavnog postupka. *Abschlusschreiben* znači da predlagatelj osiguranja može pozvati protivnika osiguranja da mu odredi tzv. završno pismo, kojim će privremenu mjeru priznati kao obvezujuću i obvezati se da neće ulagati pravne lijekove iz § 924., 926. i 927. ZPO-a. Protivnik osiguranja može takvu izjavu dati i samoinicijativno. Ako „završno pismo“ protivnik osiguranja daje samoinicijativno, on u njemu izjavljuje da neće ulagati prigovor niti tražiti otvaranje postupka u glavnoj stvari. U slučaju da protivnik osiguranja odredi takvo „završno pismo“, kasnije ulaganje prigovora bilo bi nedopušteno. Ako protivnik osiguranja odredi *Abschlusschreiben*, predlagatelj osiguranja više nema pravnog interesa podnositi tužbu radi opravdanja privremene mjere. U tom slučaju privremena mjera ostaje trajno na snazi.

Privremena mjera *Einstweilige Verfügung*, kao i u hrvatskom pravu, jest mjera nakon koje bi načelno trebao slijediti parnični postupak o glavnoj stvari ako je privremena mjera određena prije pokretanja parnice (§ 395. ZPO-a).

---

<sup>113</sup> <http://mobile.lexexakt.de/glossar/abschlusschreiben.php> s danom 21. 4. 2017.

„*Abschlussserklärung*“ – zaključna izjava – daje se ako protivnik osiguranja nije zainteresiran za daljnji postupak o glavnoj stvari, osobito stoga što takav postupak može izazvati nepotrebne daljnje troškove, pa se takav postupak može izbjeći izdavanjem tzv. zaključne izjave „*Abschlussserklärung*“.<sup>114</sup> Taj pravni institut nije reguliran zakonom, nego je nastao u praksi, i kao takav je u praksi i priznat kao brži i jeftiniji način rješavanja privremenih mjera. *Abschlussserklärung* može izdati protivnik osiguranja samovoljno, a na izdavanje takva očitovanja može ga pozvati i predlagatelj osiguranja. Tim očitovanjem protivnik osiguranja priznaje privremenu mjeru kao obvezujuću i obvezuje se da neće ulagati pravne lijekove, kao i da neće ulagati prigovor niti tražiti otvaranje postupka o glavnoj stvari. U slučaju izdavanja takve zaključne izjave kasnije ulaganje prigovora bilo bi nedopušteno, a predlagatelj osiguranja više ne bi imao pravni interes podnositi tužbu radi opravdanja privremene mjere. U tom slučaju treba voditi računa da privremena mjera ostaje stalno na snazi.

„*Schutzschrift*“ je reguliran § 954.a i b ZPO-a, koji su stupili na snagu izmjenama 1. siječnja 2016., te bi u hrvatskom prijevodu značio „zaštitni podnesak“. Zemaljska uprava za pravosuđe Hessen vodi centralni elektronički registar zaštitnih podnesaka za cijelu SR Njemačku. Centralni registar funkcionira tako da, čim se zaštitni podnesak dostavi registru, to bude vidljivo svim sudovima u SR Njemačkoj. Prije izmjena 1. siječnja 2016. praksa je bila drugačija s obzirom na to da suprotna strana nije znala kojem će sudu podnositelj zahtjeva podnijeti prijedlog za privremenu mjeru, pa je protustranka na više sudova dostavljala zaštitni podnesak. Iz navedenoga je jasno da je *Schutzschrift* oblik preventivne obrane od očekivane privremene mjere. Takav zaštitni podnesak dostavlja se sudu i prije nego što predlagatelj osiguranja podnese prijedlog radi izdavanja privremene mjere, a sve to zbog mogućnosti da sud zbog hitnosti donese privremenu mjeru bez održavanja rasprave, odnosno, bez davanja protivniku osiguranja mogućnosti da se očituje na prijedlog za izdavanje privremene mjere. Tako najčešće postupaju stranke kojima stigne opomena pred tužbu ili opomena zbog propuštanja neke radnje.

Izdavanje zaključne izjave *Abschlussserklärung* ima smisla ako protivnik osiguranja nema interes ponovnog poduzimanja radnje zabranjene privremenom mjerom. Izdavanjem završnog pisma *Abschluss schreiben*<sup>115</sup> nije međutim isključen rizik da predlagatelj osiguranja pored svog zahtjeva za nečinjenje istakne naknadno i zahtjev za davanjem određenih informacija ili naknade štete. Pasivno držanje protivnika osiguranja, odnosno neulaganje prigovora protiv rješenja o privremenoj mjeri ili zahtjeva da se predlagatelju naloži pokretanje parnice radi opravdanja privremene mjere, ne znači i priznavanje pravne osnovanosti zahtjeva za „nečinjenje“ koji je usvojen privremenom mjerom.

<sup>114</sup> <https://www.omsels.info/v-das-verfahren-oder-wie-laeufts-ab/g-abschluss schreiben-und-abschlussserklaerung/1-abschluss schreiben/awartefrist-s-danom-29-3-2017>.

<sup>115</sup> [www.lhr-law.de/magazin/bgh-abschluss schreiben-nach-2-wochen-loest-regelmaessig-eine-13-geschaef tsgebuehr-aus-s-danom-21-4-2017](http://www.lhr-law.de/magazin/bgh-abschluss schreiben-nach-2-wochen-loest-regelmaessig-eine-13-geschaef tsgebuehr-aus-s-danom-21-4-2017).

## 5. REZULTATI ANALIZE PODATAKA VTS-A, SUDSKIH ODLUKA I ON-LINE ANKETE

### 5.1. Rezultati analize podataka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske

Na pisanu zamolbu VTS je dostavio podatke kojima raspolaže u pogledu privremenih mjera.<sup>116</sup> VTS ne vodi evidenciju o usvojenim i odbijenim prijedlozima, nego samo o priljevu predmeta u kojima je predloženo određivanje privremene mjere. Što se tiče podataka o broju usvojenih i odbijenih prijedloga za određivanjem privremene mjere po sudovima i na VTS-u upućene smo od VTS-a da se obratimo Ministarstvu pravosuđa. Od Ministarstva pravosuđa na pisani zahtjev nismo dobile tražene podatke. Podatke koje smo zaprimile od VTS-a prikazujemo u nastavku teksta.

*Tablica 1. Priljev prijedloga za određivanje privremenih mjera po trgovačkim sudovima od 2000. do 2015.*

sud	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
BJELOVAR	5	8	9	9	17	11	15	14
OSIJEK	5	8	14	14	26	17	21	23
OSIJEK SS SLAVONSKI BROD	2	5	4	4	9	12	14	8
RIJEKA	34	37	38	32	42	40	47	24
PAZIN							13	16
SPLIT	15	25	38	37	70	55	74	50
SPLIT SS DUBROVNIK		5	5	3	8	7	8	6
VARAŽDIN	2	7	8	9	9	14	5	22
ZADAR			1	6	3	4	7	6
ZADAR SS ŠIBENIK			1	3	5	2	4	6
ZAGREB	97	63	58	98	110	54	91	86
ZAGREB SS KARLOVAC	5	6	5	2	11	5	2	2
ZAGREB SS SISAK				1	5	3	5	8
Ukupni zbroj	165	164	181	218	315	224	306	271

<sup>116</sup> Baze podataka VTS-a i TS OS-a nisu javno objavljene, nego su podaci dobiveni na pisani zahtjev. Pri tome su od VTS-a zatraženi podaci o priljevu predmeta u kojima se traži određivanje privremene mjere o kojima je odlučivao VTS (izuzev predmeta koji obuhvaćaju intelektualno vlasništvo) u razdoblju od 2000. do 2015. te podaci o priljevu tih predmeta kod trgovačkih sudova (Zagreb, Rijeka, Pazin, Zadar, Split, Osijek, Varaždin, Bjelovar), kao i podaci o broju usvojenih i odbijenih odluka po prijedlogu za određivanjem privremene mjere kod Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske i kod pojedinih trgovačkih sudova (Zagreb, Rijeka, Pazin, Zadar, Split, Osijek, Varaždin, Bjelovar) za razdoblje od 2000. do 2015.

sud	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	ukupno
BJELOVAR	8	7	11	7	3	5	6	1	136
OSIJEK	14	19	18	56	40	10	10	8	303
OSIJEK SS SLAVONSKI BROD	12	8	13	9	4	3	4	3	114
RIJEKA	23	27	26	50	22	20	16	12	490
PAZIN	9	25	20	20	8	9	9	4	133
SPLIT	52	53	60	46	41	36	31	24	707
SPLIT SS DUBROVNIK	7	6	7	8	9	3	3		85
VARAŽDIN	12	9	11	16	22	11	8	10	175
ZADAR	4	8	11	9	7	9	5	3	83
ZADAR SS ŠIBENIK	8	1	4	6		4	5	9	58
ZAGREB	87	78	116	87	105	108	97	67	1402
ZAGREB SS KARLOVAC	3	4	5	12	4	16	7	5	94
ZAGREB SS SISAK	7	4	5	7	10	6			61
Ukupni zbroj	246	249	307	333	275	240	201	146	3841

## 5.2. Rezultati analize sudskih odluka

Predmet je analize 76 sudskih odluka VTS-a objavljenih na portalu Ius info dana 21. 8. 2015.<sup>117</sup> i u Zborniku odluka VTS-a.<sup>118</sup> Nadalje, obrađene su i odluke koje se nalaze na

<sup>117</sup> VTS: Pž-6477/08 od 16. 10. 2008., Pž-8062/08 od 29. 1. 2009., Pž-6885/08 od 23. 12. 2008., Pž-7129/05 od 7. 1. 2009., Pž-8332/08 od 15. 1. 2009., Pž-7076/08 od 5. 2. 2009., Pž-7727/08 od 16. 1. 2009., Pž-23/09 od 26. 1. 2009., Pž-5907/08 od 21. 10. 2008., Pž-6769/08 od 29. 10. 2008., Pž-6708/08 od 17. 11. 2008., Pž-1630/08 od 19. 11. 2008., Pž-1748/08 od 20. 11. 2008., Pž-6697/07 od 23. 12. 2008., Pž-7777/08 od 2. 1. 2009., Pž-1840709 od 9. 4. 2009., Pž-7401/08 od 19. 1. 2009., Pž-7868/08 od 27. 1. 2009., Pž-1156/09 od 10. 3. 2009., Pž-542/09 od 11. 2. 2009., Pž-5391/05 od 15. 9. 2005., Pž-8231/08 od 6. 3. 2009., Pž-2016/07 od 23. 4. 2007. Pž-5297/08 od 13. 8. 2008., Pž-4371/08 od 26. 6. 2008., Pž-6000/08 od 23. 9. 2008., Pž-6055/08 od 23. 9. 2008., Pž-5039/05 od 7. 10. 2008., Pž-1185/07 od 3. 10. 2008., Pž-5844/08 od 15. 09. 2008., Pž-5832/08 od 15. 9. 2008., Pž-4129/08 od 30. 6. 2008., Pž-3675/08 od 20. 6. 2008., Pž-7854/08 od 1. 7. 2008., Pž-4407/08 od 4. 7. 2008., Pž-4298/08 od 10. 7. 2008., Pž-4541/08 od 4. 7. 2008., Pž-1377/08 od 14. 7. 2008., Pž-1/08 od 19. 8. 2008., Pž-4898/05 od 27. 8. 2008., Pž-4753/08 od 9. 9. 2008., Pž-4904/08 od 4. 9. 2008., Pž-5472/08 od 1. 9. 2008.

<sup>118</sup> VTS: Pž-6390/05 od 31. 10. 2005., Pž-6337/05 od 3. 11. 2005., Pž-311/06 od 17. 2. 2006., Pž-5776/05 od 19. 12. 2005., Pž-5391/05 od 15. 9. 2005. (izvor: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: Izbor odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: 11, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Tiskara Znanje, 2006).

VTS: Pž-4630/03 od 6. 6. 2006., Pž-2534/06 od 21. 9. 2006., Pž-2273/06 od 12. 5. 2006., Pž-3198/06 od 21. 6. 2006. (izvor: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: Izbor odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: 12, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Tiskara Znanje, 2006).

VTS: Pž-767/07 od 13. 4. 2007. (izvor: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: Izbor odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: 14, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Tiskara Znanje, 2008).

VTS: Pž-4375/09 od 16. 7. 2009., Pž-2453/09 od 23. 4. 2009. (izvor: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: Izbor odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: 15, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Tiskara Znanje, 2009).

VTS: Pž-2337/09 od 28. 4. 2009., Pž-951/10 od 2. 3. 2010. (izvor: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske: Izbor odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: 16, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Tiskara Znanje, 2010).



internetskim stranicama VTS-a<sup>119</sup> te neobjavljene odluke iz prakse odvjetničkih ureda autorica.<sup>120</sup> Smatramo da je stav sudaca VTS-a po pitanju određivanja privremenih mjere izražen kroz istraženu sudsku praksu, pa nema potrebe ispitivati stav pojedinih sudaca. Rezultati analize koji su ključni za zaključno razmatranje u pogledu hipoteza rada radi jasnoće i preglednosti bit će prikazani u grafikonima, dok ćemo ostale rezultate analize prikazati opisno.

Na uzorku od 76 sudskih odluka 70 % prijedloga za određivanjem privremene mjere podneseno je radi osiguranja novčane tražbine, a 29 % prijedloga za određivanjem privremene mjere podneseno je radi osiguranja nenovčane tražbine. U samo jednoj sudskoj odluci nije poznato traži li se privremena mjera radi osiguranja novčane ili nenovčane tražbine (1 %).

Kada se radi o privremenim mjerama radi osiguranja novčane tražbine, na uzorku od 45 sudskih odluka u 42 % slučajeva predložena je privremena mjera zabrane raspolaganja nekretninom, u 7 % slučajeva predložena je privremena mjera zabrane otuđenja pokretnine (npr. strojevi ili pšenica), u 9 % slučajeva predložena je privremena mjera zabrane raspolaganja, otuđenja ili opterećenja dionica ili poslovnih udjela, u 18 % slučajeva predložena je privremena mjera zabrane isplate i raspolaganja sredstvima po bankovnom računu, a u 24 % slučajeva predložene su ostale vrste privremenih mjera (npr. oduzimanje isprava, predaja ili oduzimanje broda, zabrana postupanja po rješenju o ovrsi, zabrana naplate bankarske garancije na poziv itd.).

Kada se radi o privremenim mjerama radi osiguranja nenovčane tražbine, na uzorku od 16 odluka u 56 % slučajeva predloženom privremenom mjerom predlagala se zabrana naplate po zadužnici, u 6 % slučajeva tražila se zabrana otuđenja pokretnine, u 19 % slučajeva predlagala se zabrana raspolaganja, otuđenja ili opterećenja dionica/poslovnih udjela, a u 19 % slučajeva predložene su ostale vrste privremenih mjera (npr. opoziv člana uprave).

Na uzorku od 76 sudskih odluka u samo je jednom slučaju predlagatelj privremene mjere uspio učiniti vjerojatnim da bi predloženom privremenom mjerom protivnik osiguranja trpio samo neznatnu štetu (čl. 344. st. 2. i čl. 346. st. 2. OZ-a). U tom slučaju utvrđeno je kako postoji obveza protivnika osiguranja da preda brodicu predlagatelju osiguranja, pa njezino otuđenje protivniku osiguranja ne predstavlja štetu.<sup>121</sup>

---

<sup>119</sup> VTS: Pž-2712/96 od 19. 11. 1996., Pž-199/94 od 1. 2. 1994., Pž-6281/02 od 4. 2. 2003., Pž-5422/02 od 15. 10. 2002., Pž-3905/98 od 13. 1. 1999., Pž-3182/02 od 24. 9. 2002. Pž-1158/94 od 19. 4. 1994., Pž-1437/94 od 28. 2. 1995., Pž-1888/95 od 6. 6. 1995., Pž-9111/03 od 8. 1. 2004., Pž-2777/95 od 19. 9. 1995., Pž-454/94 od 22. 2. 1994., Pž-128/02 od 9. 4. 2002., Pž-6415/03 od 23. 9. 2003. i Pž-345/94 od 22. 2. 1994. (izvor: internetske stranice VTS-a [www.vts.hr](http://www.vts.hr) s danom 25. 8. 2015.).

<sup>120</sup> VTS: Pž-2691/15 od 12. 2. 2015., Pž-7355/13 od 23. 7. 2013. i Pž-9504/13 od 28. 10. 2013. (neobjavljene odluke).

<sup>121</sup> VTS, Pž-3905/98 od 13. 1. 1999. (izvor: internetske stranice VTS-a [www.vts.hr](http://www.vts.hr) s danom 25. 8. 2015.).

Tablica 2.

Odluke povodom prijedloga za određivanje privremene mjere – prvi stupanj (uzorak: 76 odluka)		
usvojeni prijedlozi	32	42 %
odbijeni prijedlozi	41	54 %
odbačaj	1	1 %
obustava	2	3 %
ukupno	76	100 %

Tablica 2. prikazuje omjer usvojenih i odbijenih prijedloga za određivanje privremenih mjera pred prvostupanjskim sudom. Vidljiv je nešto veći broj odbijenih nego usvojenih prijedloga za određivanjem privremene mjere.

Tablica 3.

Odluke povodom prijedloga za određivanje privremene mjere – VTS (uzorak: 76 odluka)					
potvrđene prvostupajnske odluke	47	62 %	odbijene u I	39	51 %
			usvojene u I	8	11 %
ukinute prvostupajnske odluke	22	29 %	usvojene u I	20	26 %
			odbijene u I	2	3 %
preinačene prvostupajnske odluke	4	5 %			5 %
potvrđene obustave postupka osiguranja	2	3 %			3 %
potvrđen odbačaj prijedloga za osiguranje	1	1 %			1 %
ukupno	76	100 %		76	100 %

U tablici 3. prikazane su potvrđene odluke prvostupajnskih sudova, zatim ukinute odluke prvostupajnskih sudova, preinačene odluke prvostupajnskih sudova te dva slučaja odbačaja i obustave postupka, gdje se dakle nije ulazilo u razloge za usvajanje ili odbijanje prijedloga za određivanje privremene mjere. Dvije odluke prvostupajnskog suda o odbačaju, odnosno obustavi potvrđene su od strane VTS-a. Glede navedenih preinačenih odluka treba naglasiti da su sve preinačene odluke preinačene na odbijanje prijedloga za određivanje privremene mjere, a nakon što je u prvom stupnju određena privremena mjera. Navodimo i kako su dvije odluke kojima je prvostupajnski sud obustavio postupak osiguranja potvrđene od VTS-a, kao i jedna prvostupajnska odluka kojom je prijedlog za određivanje privremene mjere odbačen.

Tablica 4.

Analiza odluka VTS-a po u prvom stupnju usvojenim prijedlozima za određivanje privremene mjere (uzorak: 32 odluke)		
potvrđene	8	25 %
ukinute	20	62,5 %
preinačene na odbijanje	4	12,5 %
ukupno	32	100 %

Na uzorku od 32 odluke kojima je u prvom stupnju usvojen prijedlog za određivanje privremene mjere VTS je po žalbi ukinuo 62,5 % takvih odluka prvostupanjskih sudova, preinačio 12,5 %, dok je potvrdio 25 % takvih prvostupanjskih odluka. Brojčano se radi o svega osam odluka u kojima je VTS potvrdio prvostupanjsku odluku kojom je usvojen prijedlog za određivanje privremene mjere, dok je u 24 slučaja takva prvostupanjska odluka ukinuta ili preinačena.

Tablica 5.

Analiza odluka VTS-a po u prvom stupnju odbijenim prijedlozima za određivanje privremene mjere (uzorak: 41 odluka)		
ukinuto	2	5 %
potvrđeno	39	95 %
ukupno	41	100 %

Na uzorku od 41 odluke kojima je u prvom stupnju odbijen prijedlog za određivanje privremene mjere VTS je po žalbi potvrdio 95 % takvih odluka prvostupanjskih sudova, dok je ukinuo svega 5 % takvih prvostupanjskih odluka. Brojčano su u drugom stupnju ukinute svega dvije odluke kojima je u prvom stupnju odbijen prijedlog za određivanje privremene mjere.

Tablica 6.

Razlozi odbijanja prijedloga za određivanjem privremene mjere (uzorak: 76 odluka)		
razlozi odbijanja		
neispunjenje kumulativnih pretpostavaka	52	68 %
ostalo	24	32 %
ukupno	76	100 %

U 68 % slučajeva razlozi odbijanja prijedloga za određivanjem privremene mjere jesu neispunjenje kumulativnih uvjeta iz čl. 344. i 346. OZ-a, dok se u ostalih 32 % slučajeva radi o odbijanju ili odbačaju prijedloga za određivanje privremene mjere, npr. jer je prijedlog nedopušten (ispunjeni uvjeti za prethodnu mjeru, nema označene tražbine itd.),

sama je predložena privremena mjera nedopuštena (npr. izmjena upisa u sudskom registru, upis nad brodom čiji vlasnik nije protivnik osiguranja) itd.

Tablica 7.

Slučaj kada nisu ispunjene kumulativne pretpostavke za određivanje privremene mjere (uzorak: 52 odluke)		
Razlozi		
opasnost	20	38 %
tražbina	6	12 %
oboje	26	50 %
ukupno	52	100 %

U slučajevima kada je prijedlog za određivanje privremene mjere odbijen jer nisu ispunjene kumulativne pretpostavke iz čl. OZ-a, u 38 % slučajeva predlagatelj nije uspio učiniti vjerojatnom opasnost iz čl. OZ-a, u 12 % slučajeva nije dokazana tražbina, a u velikih 50 % predlagatelji nisu uspješno učinili vjerojatnom nijednu od kumulativnih pretpostavaka za određivanje privremene mjere, dakle ni opasnost ni tražbinu.

### 5.3. Rezultati analize stajališta ispitanih odvjetnika

Prikupljanje podataka opisanog u metodologiji istraživanja rezultiralo je sudjelovanjem 25 od ukupno 48 odvjetnika zamoljenih da sudjeluju u *on-line* anketi.<sup>122</sup> Za sudjelovanje u *on-line* anketi zamolili smo kolege odvjetnike za koje imamo osobna saznanja da imaju iskustva s privremenim mjerama te kolege odvjetnike na koje su nas uputili drugi kolege po istom kriteriju. Odgovore ćemo prikazati tablično radi preglednosti uz opisna pojašnjenja.

<sup>122</sup> *On-line* anketa prosljeđena je odvjetnicima, koji su odgovarali na nekoliko općih pitanja, a potom su im ponuđena u pravilu pitanja otvorenog tipa, uz nekoliko pitanja s ponuđenim odgovorima. Prilikom obrade podataka autorice će radi preglednosti koristiti tablice i grafičke prikaze, dok će neke podatke, zbog njihove naravi i sadržaja, prezentirati opisno. Od 25 anketiranih odvjetnika 60 % su žene, dobna skupina od 25 do 35 godina čini 44 % anketiranih, skupina od 36 do 45 godina čini 40 % anketiranih, skupina od 46 do 55 godina 4 % anketiranih, dok je najstarija skupina od 56 godina života i više činila 12 % anketiranih. Odvjetnici koji su sudjelovali u anketi odvjetničku djelatnost obavljaju u sljedećim gradovima: Osijek, Koprivnica, Velika Gorica, Split, Zagreb, Dubrovnik, Vinkovci, Zadar, Pazin, Varaždin. Od toga 40 % odvjetnika radi kao samostalni odvjetnici, u sklopu odvjetničkog društva radi 36 % ispitanika, dok njih 24 % radi u zajedničkim odvjetničkim uredima.

Tablica 8.

Pitanje br. 1: Koliko često podnosite prijedlog za određivanjem privremene mjere?	
često	12 % ( tri odgovora)
ponekad	72 % (osamnaest odgovora)
rijetko	16 % ( četiri odgovora)

Na prvo anketno pitanje (Koliko često podnosite prijedlog za određivanjem privremene mjere?) visokih 72 % odgovorilo je ponekad. Nijedan ispitanik nije odgovorio da podnese više od 15 prijedloga godišnje, a nijedan nije odgovorio da podnese manje od dva prijedloga godišnje.

Međutim, bitno je istaknuti sljedeće napomene odvjetnika pri odabiru odgovora „rijetko podnosim prijedloge“: svaki bude odbačen, pa čemu prouzroči daljnje troškove; zato što ih suci ne donose; ako se ne zahtijeva na nekretninama, u pravilu se odbija; jer su kriteriji za uspjeh postavljeni nerealno visoko, čime se ne ostvaruje svrha propisa.

Tablica 9.

Pitanje br. 2: Kakvu vrstu privremene mjere najčešće tražite?		
radi osiguranja novčane tražbine	15	60 %
radi osiguranja nenovčane tražbine	1	10 %
podjednako radi osiguranja novčane i nenovčane tražbine	9	30 %
Ukupno	25	100 %

Na drugo anketno pitanje (Kakvu vrstu privremene mjere najčešće tražite?) većina anketiranih odvjetnika odgovorila je kako najčešće traži privremene mjere radi osiguranja novčane tražbine (60 %), dok je broj prijedloga za određivanje privremene mjere radi osiguranja novčanih tražbina manji i iznosi oko pet takvih prijedloga na 25 ukupno podnesenih prijedloga.

Tablica 10.

Pitanje br. 3: Kako se u pravilu odlučuje o prijedlozima za određivanje privremene mjere ?		
u pravilu se usvajaju	7	30 %
u pravilu se odbijaju	16	70 %
ukupno	23	100 %

Na treće anketno pitanje (Usvajaju li se, prema vašem iskustvu, prijedlozi za određivanje privremene mjere?) većina ispitanih odvjetnika (70 %) odgovara da se takvi prijedlozi u

pravilu odbijaju. Anketirani odvjetnici prijedloge za određivanje privremene mjere podnosili su svim trgovačkim sudovima, ali se ističu Trgovački sud u Zagrebu, Trgovački sud u Osijeku, Trgovački sud u Splitu i Trgovački sud u Varaždinu.

Tablica br. 11.

Pitanje br. 4: Možete li iz odredaba čl. 340.-355. OZ-a jasno i nedvosmisleno zaključiti što bi vaš prijedlog za određivanje privremene mjere trebao sadržavati, koje činjenice i dokaze trebate navesti, a da kao posljedicu urednog prijedloga imate izdavanje privremene mjere?		
da	16	64 %
ne	9	36 %
ukupno	25	100 %

Opisni komentar na pitanje br. 4. dalo je osam ispitanika. Na navedeni upit jedna je odvjetnica napisala: „Što god napisala, sud nekako uvijek zaključi da ne postoji opasnost od otuđenja imovine“, dok drugi ispitanik navodi: „Apstraktna opasnost, koju je gotovo nemoguće dokazati, i koja je kao takva prepuštena dispozitivnoj ocjeni suca“. Jedan odvjetnik ističe: „Kako dokazati opasnost da će bez privremene mjere ili prethodne mjere protivnik osiguranja znatno otežati ili onemogućiti naplatu? To zakon ne definira, u današnje vrijeme kada se svaka tražbina teže naplati.“

Tablica 12.

Pitanje br. 5: Koji je, prema vašem iskustvu, najčešći razlog odbijanja (odbačaja) prijedloga za određivanje privremene mjere?		
nepotpun prijedlog za određivanje privremene mjere	0	0 %
neispunjenje kumulativnih uvjeta	25	100 %
ukupno	25	100 %

Svi ispitanici (100 %) odgovorili su na peto anketno pitanje da je razlog odbijanja prijedloga za određivanje privremene mjere neispunjenje kumulativnih uvjeta, pa tablica 12a. prikazuje zastupljenost pojedinih razloga odbijanja prijedloga za određivanje privremene mjere. Tablica

Tablica 12 a.

Koji su najčešći razlozi odbijanja/odbačaja prijedloga za određivanje privremene mjere?		
nedokazana vjerojatnost tražbine	0	0 %
nedokazana opasnost	17	68 %
navedeni razlozi podjednako	8	32 %
ukupno	25	100 %

Grafički prikaz pokazuje da je 68 % ispitanika navelo kao razlog odbijanja prijedloga za određivanje privremene mjere nedokazanu opasnost, 32 % kao razlog odbijanja prijedloga za određivanje privremene mjere navodi i nedokazanu vjerojatnost postojanja tražbine i nedokazanu opasnost. Nijedan ispitanik nije naveo nedokazanu vjerojatnost postojanja tražbine.

Tablica 13.

Pitanje br. 6: Koristite li sudsku praksu pri sastavljanju prijedloga za određivanjem privremene mjere?		
da	15	60 %
ne	10	40 %
ukupno	25	100 %

Sedmo su pitanje popunjavali anketirani odvjetnici koji su na šesto pitanje odgovorili potvrdno na način da navedu mogu li iz sudske prakse nedvojbeno utvrditi što je sve potrebno da bi prijedlog bio usvojen. Na pitanje je odgovorilo devet odvjetnika. Iz četiri odgovora proizlazi da ne mogu nedvojbeno utvrditi što (odgovori se kreću u rasponu od „da, mogu utvrditi“, do „ne mogu nedvojbeno utvrditi što je sve potrebno da bi prijedlog bio usvojen“), iz tri odgovora proizlazi da je to moguće utvrditi, dok su dva odgovora neodređena. Jedan komentar glasi: „Teško, budući da sudovi, prvenstveno VTS, lutaju kod interpretacije 'opasnosti', da bi u zadnje vrijeme doveli do apsurdna smatrajući da opasnost ne postoji sve dok postoji bilo kakva imovina protivnika osiguranja, bez obzira što je izvjesno da ju on otuđuje i da do okončanja parnice neće biti više ničega.“

Tablica 14.

Pitanje br. 8: Pridonosi li postojeća sudska praksa ostvarenju svrhe privremenih mjera?		
da	17	68 %
ne	8	32 %
ukupno	25	100 %

Na osmo anketno pitanje (Smatrate li da postojeća sudska praksa pridonosi ostvarenju svrhe privremenih mjera?) 68 % ispitanika odgovorilo je potvrdno, dok je 32 % ispitanika odgovorilo niječno. Odvjetnici su iznijeli 14 komentara na postavljeno pitanje, među ostalim i sljedeći: „Suci imaju svoje ideje, iznose stajalište sudova prema kojem se štite dužnici“. Ipak, ono što se posebno ističe jest najčešći komentar, koji se pojavljuje u 8 od 14 anketa (57 %), a to je da je sudska praksa neujednačena. Vidljivo je dakle da postoje odstupanja u odgovoru prikazanom u Tablici 16. i opisnim odgovorima ispitanika.

Tablica 15.

Pitanje br. 9: Ostvaruje li se postojećim zakonskim rješenjem svrha privremenih mjera?		
da	11	44 %
ne	14	56 %
ukupno	25	100 %

Na deveto anketno pitanje (Smatrate li da je postojećim zakonskim utvrđenjem ostvarena svrha privremenih mjera?) 56 % ispitanih smatra da je ostvarena svrha, dok 44 % ispitanih smatra da nije.

Što se tiče stajališta odvjetnika, iznesena opisna objašnjenja devetog pitanja nešto odstupaju od odgovora na konkretno deveto pitanje. Stajališta odvjetnika, iako su različito navedena, u suštini upućuju na rezultat koji je oprečan rezultatu prikazanom u grafikonu 11. Opisna stajališta iznijelo je 12 ispitanika. Tako odvjetnici navode kako se postojećim zakonskim rješenjem ne ostvaruje svrha privremenih mjera iz više razloga: svrha se ne ostvaruje u potpunosti iako je čl. 501.a Zakona o parničnom postupku u znatnoj mjeri olakšao postupanje u naplati novčanih tražbina u postupcima koji se vode povodom prigovora protiv platnog naloga s obzirom na to da postupak po žalbi pred VTS-om u Zagrebu traje i do pet godina; zatim se navodi kako bi možda imala smisla da se donosi, ali iskustva pokazuju da suci kao da se boje donijeti je; navodi se da se pruža zaštita dužnika umjesto vjerovnika; zatim da je teško dokazati postojanje pretpostavaka iz čl. 344. OZ-a, odnosno opasnost iz st. 1. i vjerojatnost da bi određivanjem privremene mjere protivnik osiguranja pretrpio samo neznatnu štetu; može se tumačiti proizvoljno – nedorečenost; nije problem u zakonskom uređenju privremenih mjera, nego u njihovu sudskom tumačenju, odnosno u otežanom dokazivanju opasnosti sprečavanja ili otežavanja naplate.

Neki odvjetnici naglašavaju problem pitanjem: Što znači učiniti vjerojatnim i kako ispuniti kumulativne pretpostavke? Npr. navodi se: „najveći je problem ispuniti sve pretpostavke kumulativno – kako dokazati sudu da će protivnik osiguranja otuđiti nekretninu prije dovršetka postupka kojim se utvrđuje moja tražbina, tražbina iznosi više od 1.000.000,00 kn, a on ima samo jednu jedinu nekretninu? Uredno mi sudovi istu odbijaju ... Dokaz da je ranije nekretnine već otuđio uopće ne uzimaju u obzir.“ I „Na tužitelja predlagatelja je stavljen zadatak da dokaže nešto što se teško ili skoro nikako po prirodi stvari može dokazati...“.

Naveli bismo i jedno detaljno opisano stajalište koje navodi da nije ostvarena svrha privremene mjere, kao ni drugog oblika mjera osiguranja, u prvom redu prethodne mjere, jer sud selektivno pristupa njihovom određivanju, zanemarujući u prvom redu *ratio* odredaba koje ih definiraju. Najveći je problem zahtjev za kumulacijom pretpostavaka za određivanje i apstraktna opasnost, koju je u najvećem broju slučajeva nemoguće dokazati. Sudovi često zanemaruju činjenicu da su mjere osiguranja bezopasne i ne



opterećuju predlagatelja do te mjere da sužavaju spektar njegova prava vlasništva. OZ, čiji su dio i mjere osiguranja, trebao bi biti tumačen „*in favorem* ovrhovoditelja“, a ne ovršenika, naravno sve u granicama dok to ne ugrožava elementarno dostojanstvo protivnika osiguranja ili ovršenika. U posljednje se vrijeme OZ tumači sve više u korist ovršenika.

## 6. ZAKLJUČAK

Nakon teorijskog prikaza privremenih mjera i prikazanih rezultata istraživanja autorice će prezentirati zaključna razmatranja u pogledu ovim radom postavljenih pitanja i provedenog istraživanja.

Zaključak u pogledu pitanja je li postojeće zakonsko uređenje privremenih mjera iz OZ-a adekvatno za ostvarenje svrhe privremenih mjera u trgovačkim sporovima autorice su izvele prije svega istraživanjem mišljenja praktičara i analizom dostupne sudske prakse. Na prvi pogled iz istraživanja mišljenja praktičara kroz anketni upitnik reklo bi se da sa zakonskom regulativom ništa nije sporno te su se anketirani odvjetnici (56 %) većinom izjašnjavali kako se zakonskim rješenjem ostvaruje svrha privremenih mjera. No istraživanje sudske prakse i opisni odgovori anketiranih odvjetnika takav rezultat ipak demantiraju. Analiza sudske prakse pokazuje da je kod trgovačkih sudova gotovo nemoguće dokazati kumulativne pretpostavke koje zakon traži kako bi se ispunili uvjeti za određivanje privremene mjere. Prijedlozi stranaka za određivanjem privremene mjere iz tih su razloga neuspješni u 68 % slučajeva. U svojim opisnim odgovorima rezultate analize sudske prakse potvrđuju i anketirani odvjetnici, koji većinom ističu teškoće s ispunjenjem traženih pretpostavaka i neujednačenosti sudske prakse. Autorice iz toga izvode dva zaključka. Prvo, da je zakonsko rješenje u ovakvu obliku omogućilo sudovima da postavljaju kriterije koji se moraju zadovoljiti da bi se ishodilo rješenje o određivanju privremene mjere. No stranke saznanja o kriterijima koje moraju zadovoljiti za određivanje privremene mjere stječu tek kada im je prijedlog već odbijen ili analizom ranije sudske prakse, koja im nije od pomoći kod postavljanja prijedloga za određivanje privremene mjere, jer iz nje nije vidljivo koji su kriteriji potrebni za ishođenje pozitivnog rješenja po prijedlogu za određivanje privremene mjere. To se vidi iz analize sudske prakse, gdje u konačnici imamo rezultat od svega osam ishoda rješenja o određivanju privremene mjere na uzorku od 73 sudske odluke, što je malih 11 %. Stoga dolazimo i do drugog zaključka, a to je da postojeća apstraktna zakonska regulativa u iz čl. 344. i 346. OZ-a, u kombinaciji sa sudskom praksom, stvara praktičarima očigledne teškoće. Sam sadržaj postojeće zakonske odredbe u načelu ne bi bio problematičan da sudska praksa određivanje privremene mjere nije dovela na glas nemoguće misije, što pokazuje analiza stavova ispitanih odvjetnika. To potvrđuju i rješenja poredbenih zakona, slovenskog i njemačkog, koji se, unatoč nekim različitostima, baziraju na istoj ideji kao i naše pravo.

Što se tiče drugog pitanja – potiče li sudska praksa ostvarenje svrhe privremenih mjera u trgovačkim sporovima – zaključili smo da je odgovor negativan. Posebno se ističe podatak

da je na uzorku od 76 sudskih odluka u samo jednom slučaju predlagatelj privremene mjere uspio učiniti vjerojatnim da bi predloženom privremenom mjerom protivnik osiguranja trpio samo neznatnu štetu (čl. 344. st. 2. i čl. 346. st. 2. OZ-a). Sudovi su ocijenili u velikih 50 % slučajeva da predlagatelji nisu uspješno učinili vjerojatnom nijednu od kumulativnih pretpostavaka za određivanje privremene mjere. Podaci govore da je u svega osam odluka VTS potvrdio prvostupanjsku odluku kojom je prvostupanjski sud usvojio prijedlog za određivanje privremene mjere. Postojeća sudska praksa, po našem mišljenju, koja se sastoji mahom od odluka kojima se odbijaju prijedlozi za donošenje privremene mjere, ne može poslužiti predlagatelju da bi mu pomogla pri sastavljanju prijedloga da zna koje uvjete i kako mora ispuniti da bi u konačnici ishodio rješenje o određivanju privremene mjere. Ona može biti samo predložak za negativno označavanje u kojim konkretnim situacijama prijedlog neće biti donesen. Dakle očito je da podnositelji nemaju elemente iz kojih se može nedvojbeno utvrditi što je to potrebno navesti u prijedlogu za određivanje privremene mjere da bi bio usvojen.

Posljedično, kako je vidljivo iz podataka VTS-a, predlagatelji iz godine u godinu podnose sve manje prijedloga za donošenje privremene mjere, jer opravdano uočavaju iz sudske prakse da će rješenje o određivanju privremene mjere ishoditi samo iznimno. Uz to se kao dodatni problem istaknula i neujednačenost sudske prakse, posebno na relaciji trgovački sudovi i Visoki trgovački sud.

Prema našem mišljenju, bitno je istaknuti da je svakoj stranci u postupku pred trgovačkim sudom, koji, uz žalbu, može trajati i do pet godina, iznimno važan konzervacijski element koji pruža privremena mjera, a koji je trenutačno potpuno zanemaren. U sudskoj praksi koja je korištena pri izradi ovoga rada, točnije u 76 odluka, nijedna ne govori o tome da privremena mjera pruža konzervacijski učinak.

Zaključno, autorice smatraju da su privremene mjere vrlo važne te da ne smiju ostati mrtvo slovo na papiru. Stoga smatramo da bi trebalo razmotriti dva rješenja problema privremenih mjera prikazanih u ovom radu. Prvo je pokušaj promjene sudske prakse na način da kriteriji trgovačkih sudova postanu malo fleksibilniji u pogledu zahtjeva koje predlagatelji moraju ispuniti da bi ishodili privremenu mjeru. Prema mišljenju autorica, neki se problemi jednostavno ne mogu se riješiti izmjenom zakonske regulative, kao npr. pogrešno poimanje subjektivne opasnosti iz čl. 344. st. 1. i čl. 346. st. 1. OZ-a od strane sudova, pa smatramo da bi kroz stručna predavanja i edukacije, kako za suce tako i za odvjetnike, te konstruktivne rasprave ovaj problem mogao biti riješen. Smatramo da bi upravo prethodno naveden pristup problemu bio bolji prvi korak od izmjena zakonske regulative.

I kao drugo, autorice na razmatranje iznose prijedlog izmjene postojeće zakonske regulative na način da se detaljnije urede zahtjevi za određivanje privremenih mjera u trgovačkim sporovima. Potrebu za izmjenom zakonske regulative autorice uzimaju s rezervom i nisu sklone takvu rješenju problema te iznose ovaj prijedlog rješenja samo radi cjelovite slike stvari. Naše je iskustvo pokazalo da ovaj problem nije tako naglašen

kod odlučivanja o prijedlozima za određivanje privremene mjere kod općinskih sudova. Prijedlog zakonske izmjene zbog vrlo rijetkih praktičnih primjera uspješnog ispunjenja uvjeta za određivanje privremene mjere išao bi u smjeru da se iza čl. 344. doda i stavak 4., koji bi ugrubo glasio: „U trgovačkim sporovima, osim kako je propisano u odredbi stavka 3. ovog članka, smatra se da postoji opasnost iz stavka 1. ovog članka osobito u slučajevima:

- otuđenja i/ili opterećenje jedine imovine iz koje bi se predlagatelj osiguranja mogao naplatiti,
- postojanje više vjerovnika protivnika osiguranja zbog kojeg se može očekivati nemogućnost naplate ili otežana mogućnost naplate tražbine predlagatelja osiguranja,
- opterećenje nekretnina založnim pravom i sl., pogotovo nakon pokretanja sudskog postupka i/ili prijedloga za osiguranje,
- kontinuirano otuđenje imovine, pogotovo ako se radi o imovini nužnoj za poslovanje,
- slučaj da društvo protivnika osiguranja nema članova,
- svaki drugi slučaj raspolaganja imovinom, osim one imovine koja je obuhvaćena predmetom poslovanja protivnika osiguranja (npr. prodaja nekretnina, najam opreme ili vozila i sl.), koje bi do okončanja eventualnog sudskog spora za posljedicu imalo nemogućnost naplate tražbine predlagatelja osiguranja.“

Čl. 346. st. 2. izmijenile bismo tako da isti glasi: „Odredbe čl. 344. st. 2., 3. i 4. ovog Zakona primjenjuju se i pri određivanju privremenih mjera radi osiguranja nenovčanih tražbina.“ U pogledu zahtjeva da se učini vjerojatnim postojanje tražbine autorice smatraju da te odredbe OZ-a ne bi trebalo mijenjati.

## THE PURPOSEFULNESS OF TEMPORARY INJUNCTIONS IN COMMERCIAL DISPUTES

In this paper, the authors present their research and conclusions on two main problems related to temporary injunctions in commercial disputes. These problems are the legislation itself and judicial criteria and practice. The paper starts with a theoretical overview of the Croatian legal frame and comparative law on temporary injunctions, followed by the conducted research and the authors' conclusions. Given the conclusion that positive law regulations in Croatian law on temporary injunctions in connection with judicial criteria and practice are not sufficient to achieve their purpose, the authors find it important to adapt the judicial criteria to the purpose of temporary injunctions or to provide more precise law regulations.

*Keywords: temporary injunctions, temporary injunctions, the Enforcement Act, temporary injunctions, case law*

**Ivana Mandić**, attorney at law, attending the postgraduate specialist study of commercial law and company law at the Faculty of Law of the University of Zagreb

**Vedrana Švedl Blažeka**, univ. spec. iur. in commercial law and company law, attorney at law